

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Beschouwingen bij het voorontwerp van wet op de kollektieve sociale verhoudingen tussen werkgevers en werknemers in de onderneming

De Regering heeft een breed opgevat voorontwerp van wet opgesteld betreffende de verhoudingen tussen de werkgever en de kollektiviteit van de werknemers in de onderneming. De nationale arbeidersraad bracht een breedvoerig advies uit over dit ontwerp (advies nr. 196 van 30 april 1964).

Het voorontwerp handelt o.m. over de syndikale afgevaardigden, de komitees voor veiligheid en hygiëne, de ondernemingsraden, de kollektieve overeenkomsten, de paritaire komitees, de werkstaking, de uitsluiting enz. Vooraan het wetsontwerp worden enkele begrippen nader omschreven. Hierbij wil ik eerst en vooral stilhouden. En het kan eigenaardig schijnen, maar voor mijn beschouwingen aangaande deze begrippen ben ik veelal gaan putten in de jonge wetgeving van de zogenaamde onderontwikkelde- of ontwikkelingslanden. Deze wetgevingen hebben het voordeel met een schone lei te vertrekken; zij kunnen onmiddellijk bouwen op de huidige sterk geëvolueerde sociale ideeën en zijn niet belast door verouderde wetgevingen die de evolutie der sociale ideeën niet hebben gevolgd en thans, in onze Westerse landen, soms remmend werken.

A. — I. De werknemersorganisaties

Het eerste begrip dat in het voorontwerp nader omschreven wordt is de « representatieve werknemersorganisatie », doch het ontwerp laat na de werknemersorganisatie als zodanig te bepalen.

De werknemersorganisatie.

Voor de meeste wetgevingen moet het voorwerp van de syndikaten zijn: de studie, en de verdediging van de professionele belangen der leden, alsmede de morele verheffing der leden. Elke politieke activiteit wordt omzeggens in alle wetgevingen uitdrukkelijk uitgesloten. De verdediging der professionele belangen moet op een vreedzame wijze gebeuren.

Sommige wetgevingen eisen dat de syndikaten interprofessioneel georganiseerd zijn; andere eisen dit niet. In sommige wetgevingen wordt ook vereist dat de syndikaten op nationaal vlak georganiseerd zijn en in andere niet.

Vele wetgevingen voorzien de registratie van de syndikaten, die dan gewoonlijk de erkenning van de rechtspersoonlijkheid voor gevolg heeft. In elk geval krijgen in al de jonge wetgevingen de syndikaten op een of andere wijze de rechtspersoonlijkheid. Omdat het aantal jonge wetgevingen waar de syndikaten de rechtspersoonlijkheid verkrijgen of moeten aanvaarden, zo impressionant is, geef ik hier de opsomming van de meeste dezer wetteksten.

Geünifieerde Arabische Republiek: Wet nr. 91 van 5 april 1959 het arbeidswetboek instellend, artikel 161. - *Argentinië*: wet nr. 14455 van 8 augustus 1958 op de beroepsorganisaties van werknemers, artikel 124. - *Guatemala*: Decreet nr. 1441 van 5 mei 1961 het arbeidswetboek instellend, artikel 210. - *Republiek Guineë*: Wet 1/AN/60 van 30 juni 1960 het Arbeidswetboek instellend, artikel 13. - *Haïti*: de wet van 5 oktober 1961 instellend het Arbeidswetboek, artikel 271. - *Honduras*: wet van 1 juni 1959 instellend het Arbeidswetboek, artikel 480 en 537. - *Irak*: wet nr. 23 van 1 april 1961 wijzigend het Arbeidswetboek van 1958, artikel 110. - *Cuba*: wet nr. 962 van 1 augustus op de organisatie van de syndikaten, artikel 10. - *Jordanië*: wet nr. 21 van 14 mei 1960 het Arbeidswetboek instellend, artikel 76. - *Republiek Malgache*: ordonnantie nr. 60 van 1 oktober 1960 instellend het Arbeidswetboek, artikel 12. - *Paraguay*: wet nr. 729 van 31 augustus 1961 het arbeidswetboek instellend, artikel 298 en 305. - *Zuid-Rhodesia*: wet nr. 29 van 1959, artikel 40. - *Saint-Marin*: wet nr. 7 van 17 februari 1961 op de arbeidsbescherming, artikel 3. - *Italiaans Somaliland*: decreet nr. 25 van 15 november 1958; artikel 15 en 17. - *Tunis*: wet nr. 59/4 van januari 1959, artikel 3. - *Gabon*: wet nr. 88/61 van 4 januari 1962 instellend het arbeidswetboek, artikel 12. - *Etiopië*: Decreet 5 september 1962 op de arbeidsverhoudingen. - *Turkije*: Wet nr. 274 van 15 juli 1963 betreffende de syndikaten, artikel 12. - *Surinam*: Ordonnantie van 14 juli 1962 op de kollektieve overeenkomsten art. 1.

Wanneer men vaststelt dat in de jonge arbeidswetgevingen van al deze landen, waarvan de meeste bij de zogenaamde onderontwikkelde- of ontwikkelingslanden gerangschikt worden, de syndikaten de rechtspersoonlijkheid bezitten, zou het dan geen tijd worden dat de

syndikaten bij ons ook de rechtspersoonlijkheid aanvaarden?

De vraag mag des te meer gesteld worden daar sinds 1927, de syndikaten in Nederland de rechtspersoonlijkheid moeten hebben om de bevoegdheid te bezitten kollektieve overeenkomsten af te sluiten (wet van 24 december 1927, artikel 1). Ook in Frankrijk hebben de syndikaten sedert 1927 de rechtspersoonlijkheid. Artikel 10 van de wet van 25 februari 1927 bepaalt « les syndicats professionnels jouissent de la personnalité civile ».

Aan de hand van wat voorafgaat zouden de werknemersorganisaties als volgt nader kunnen bepaald worden:

Werknemersorganisaties zijn verenigingen van werknemers die als voorwerp hebben de studie en de verdediging van de beroepsbelangen der arbeiders; de morele verheffing van de arbeiders, en de propagering van de sociale levensbeschouwing onder de arbeiders. Elke politieke activiteit is hun verboden; zij mogen alleen met vreedzame middelen hun doel nastreven; zij moeten zich laten enregistreren waardoor zij de rechtspersoonlijkheid verkrijgen.

Terloops gezegd, deze bepaling van de arbeidersvereniging is mutatis mutandis ook toepasselijk voor de werkgeversorganisaties.

De representatieve werknemersorganisaties.

In het ontwerp wordt alleen als een representatieve werknemersorganisatie erkend deze werknemersorganisatie die

- 1) interprofessioneel georganiseerd is;
- 2) verbonden is op nationaal vlak;
- 3) ten minste 50.000 leden telt;
- 4) vertegenwoordigd is in de centrale raad voor het bedrijfsleven en de nationale arbeidsraad.

Zijn deze voorwaarden democratisch? Naar mijn oordeel niet, in zoverre vereist wordt dat de werknemersorganisatie moet vertegenwoordigd zijn in de twee voren genoemde raden. Deze vereiste schept een monopolie voor de thans erkende werknemersorganisaties. Veronderstel b.v. dat een interprofessionele werknemersorganisatie ontstaat die zich op nationaal vlak organiseert en die in kortere of langere tijd 100.000 of meer leden telt. Het zal practisch afhangen van de voren genoemde raden en van de thans erkende representatieve werknemersorganisaties die zeer invloedrijk zijn in het parlement, of deze nieuwe organisatie in de centrale raad voor het bedrijfsleven en de nationale arbeidsraad opgenomen wordt en bijgevolg als representatief erkend wordt. Daar de thans erkende representatieve werknemersorganisaties aan hun prerogatieven houden, kan men reeds het antwoord gissen dat aan een vraag om vertegenwoordiging in de C.R.B. en de N.A.R. zou voorbehouden worden.

II. Werklieden en bedienden

In het voorontwerp wordt gezegd wat moet verstaan worden onder de benaming « werklieden » en « bedienden ».

Het ontwerp handelt over de kollektieve verhoudingen in de onderneming en dus niet zozeer over de individuele verhoudingen, doch omdat ingevolge dit ontwerp de dualiteit arbeider-bediende eens te meer beklemtoond en bevestigd wordt, is het hier toch de plaats over beide begrippen te handelen, ook al betreft

dit meer de individuele verhoudingen in de onderneming.

In België zijn wij vastgelopen door de positieve wetgeving op het arbeidskontraakt en op het bediendekontraakt, waardoor het onderscheid tussen de zogenaamde handarbeider en geestesarbeider geaccentueerd blijft, terwijl veelal elders het onderscheid niet meer bestaat of wegens de vroegere bestaande organisatie nog slechts is blijven bestaan in de administratieve organisatie van de sociale voorzorg.

Het Verfassungsgesetz van Hessen dd. 11 december 1946 proklameerde in artikel 29 uitdrukkelijk « Für alle Angestellten, Arbeiter und Beamten ist ein einheitliches Arbeitsrecht zu schaffen ».

Artikel 1637 a, eerste artikel, van de Nederlandse wet op de arbeidsovereenkomst ingeschakeld in het Nederlands Burgerlijk wetboek, bepaalt dat de arbeidsovereenkomst de overeenkomst is waarbij de ene partij, de arbeider, zich verbindt in dienst van de andere partij, de werkgever, tegen loon gedurende zekere tijd arbeid te verrichten. Dit artikel heeft betrekking op wat wij noemen de geestesarbeiders en handarbeiders; de Nederlandse wetgeving maakt geen onderscheid (Vgl. De arbeidsovereenkomst door E. W. Catz, blz. 31 en volg. uitgave N.V. Kluwer Deventer).

In de jonge wetgevingen wordt het onderscheid zelfs uitdrukkelijk uitgesloten. Bij voorbeeld de wet van 6 oktober 1961 van Haïti waarbij het arbeidswetboek ingesteld wordt, bepaalt in artikel 3: « Al de arbeiders zijn gelijk voor de wet; zij zijn allen gelijk beschouwd en genieten allen van dezelfde waarborgen. Elk onderscheid (discrimination) voortvloeiend uit de aard van geestes- of handarbeid wordt opgeheven. » (vgl. ook Honduras decreet nr. 189 van 1 juni 1959 instellend het arbeidswetboek artikel 4 - Pakistan ordonnantie nr. 111 van 30 januari 1960 betreffende de arbeid in de ondernemingen artikel 2 litt. H. - Paraguay wet nr. 729 van 31 augustus 1961 instellend het arbeidswetboek artikel 22 - Maleisië ordonnantie nr. 23 van 21 mei 1959 betreffende de beroepsverenigingen artikel 2 litt. c).

Men heeft in België de wetgevingen op het arbeidskontraakt daterend van 1900 en deze op het bediendenkontraakt daterend van 1922 reeds dicht bijeengebracht in de wijzigende wetten van 1954, 1955, 1958, 1960 en 1962, doch het principieel verschil blijft bestaan en gans onze arbeids- en sociale wetgeving is nog op dit principieel verschil gebaseerd en gans onze rechtsleer en onze rechtspraak is er op geaxeerd.

Er zijn nog enkele grote knelpunten in onze wetgeving om het onderscheid arbeider-bediende te kunnen uitschakelen b.v. het verschil in opzegtermijn en het verschil in de duur van de betaling van het loon tijdens de eerste dagen of de eerste maand ziekte.

In elk geval is de opruiming van de dualiteit arbeider-bediende principieel en de praktische moeilijkheden moeten kunnen overwonnen worden. Men moet desnoods niet terugdeinzen om b.v. de opzegtermijn voor de bedienden in te krimpen wanneer gans de arbeidsgemeenschap daarmede gediend is, want dan kan er geen sprake zijn van sociale achteruitgang. Het zou mij te ver brengen deze opvatting hier grondiger uiteen te zetten. Zoals ik in de loop van dit artikel nog zal doen, verwijs ik voor deze stellingname naar mijn werk « De rechtsverhoudingen in de onderneming » blz. 157 en volg. (uitgave Standaard Boekhandel.)

Indien de dualiteit arbeider-bediende, spijtig genoeg, door een nieuwe wet nog eens moet versterkt worden, waarom, zoals het ontwerp het doet, voor het begrip arbeider verwijzen naar de wet op de arbeiderspensioenen en voor het begrip bediende verwijzen naar

de wet op de bediendenpensioenen? Het is werk in twee schuifjes. De wet op de arbeiderspensioenen en de wet op de bediendenpensioenen hebben als uitgangspunt, vóóronderstellen en zijn gans gebaseerd op het begrip arbeider en het begrip bediende zoals deze blijken respectief uit de wetgeving van 1900 op het arbeidskontraat en de wetgeving van 1922 op het bediendenkontraat met de verscheidene wijzigingen die aan deze wetgevingen aangebracht werden. Waarom dan niet veel beter zeggen dat «werklieden» deze arbeiders zijn die onder toepassing vallen van de wetgeving op het arbeidskontraat en «bedienden» deze arbeiders die onder toepassing vallen van de wetgeving op het bediendenkontraat.

III. Technische bedrijfseenheid

In het voorontwerp wordt eenvoudig gezegd dat met de term «onderneming» de «technische bedrijfseenheid» bedoeld wordt. Doch nergens is de technische bedrijfseenheid gedefinieerd, zodat deze verwijzing ons niet vooruit helpt.

De beste bepaling van de technische bedrijfseenheid is tot nog toe deze van *Durand* en *Rouast* in hun werk «*Précis de législation industrielle*» blz. 98, nr. 90 (Paris *Dalloz* 1947) «*l'établissement constitue l'unité technique de production. Il peut être défini «la réunion de moyens matériels et d'un personnel permanent qui travaille en général dans un même lieu, à une même tâche, et qui est soumis à une direction technique commune.»*

De volgende begripsbepaling zou voorzeker nog beter zijn: Een technische bedrijfseenheid bestaat wanneer een vast personeel, onder een gemeenschappelijke technische leiding arbeidst aan eenzelfde taak, op eenzelfde plaats en beschikkend over de nodige grondstoffen en arbeidsmiddelen.

Al de elementen vervat in de bepaling van *Durand* zijn in de begripsbepaling terug te vinden, doch in de bepaling van *Durand* worden het personeel en de materiële middelen enigszins op gelijke voet gesteld, terwijl in deze bepaling de klemtoon ligt op de arbeider, het personeel en op de gemeenschappelijke leiding, terwijl de grondstoffen en machines slechts middelen zijn.

IV. De werkstaking

Het voorontwerp bepaalt de werkstaking aldus «de tijdelijke en kollektieve stopzetting van de arbeid door geheel of een gedeelte van de werknemers van een onderneming naar aanleiding van een geschil zelfs individueel dat een kollektief belang vertoont.»

Het is eigenaardig maar het is zo, het begrip van de staking wordt ook best omschreven in de jonge wetgevingen van meestal zogenaamde onderontwikkelde of ontwikkelingslanden. Ik noem *Guatemala* decreet nr. 1141 van 5 mei 1961 het arbeidswetboek instellend, artikel 215 - *Honduras* decreet nr. 189 van 1 juni 1959 het arbeidswetboek instellend, artikel 550 - *Paraguay* wet nr. 729 van 31 augustus 1961 het arbeidswetboek instellend, artikel 348 - *Ethiopië* decreet nr. 49 van 5 september 1962 op de arbeidsverhoudingen artikel 2 litt. 9 - *Salvador* decreet nr. 96 van 24 april 1961 betreffende de afkondiging van de wet op de kollektieve arbeidsgeschillen artikel 6. De meeste van deze wetgevingen vereisen de totale stopzetting van de arbeid. Het is beter. Immers sommige vormen van staking die niet te rechtvaardigen zijn, worden alsdan uitgesloten. Deze vormen van staking zijn o.m. de verwaarlozing van de kwaliteit van het werk en de zitstaking, de

«slowdown» of «grève perlée» waarbij het werk in vertraagd tempo verricht wordt over gans de dag of waarbij meermaals per dag het werk voor een korte duur stilgelegd wordt (zie mijn studie de rechtsverhoudingen in de onderneming, blz. 108).

De meeste jonge wetgevingen vereisen ook terecht dat de staking op *vredelievende wijze en met vredelievende middelen* gevoerd wordt.

De staking veronderstelt een groep arbeiders; sommige wetgevingen vereisen zelfs een minimum aantal arbeiders van de onderneming, voor een rechtmatige staking. In mijn studie over de rechtsverhoudingen in de onderneming (blz. 108) heb ik op mijn beurt betoogd dat de *meerderheid* van de arbeidsgemeenschap bij monde van de ondernemingsraad over de staking moet beslissen.

De *bemiddelingsprocedure en de stakingvooropzeg* wordt in de jonge wetgevingen over het algemeen ook uitdrukkelijk vereist voor een regelmatige staking. Een dergelijke procedure wordt ten andere voorzien in het voorontwerp van de Regering.

Het doel van de staking wordt in de jonge wetgevingen ook veelal nader omschreven. De staking mag alleen voor doel hebben de *verdediging of de verbetering ten opzichte van de werkgever van arbeidsvoorwaarden die aan de arbeiders van de onderneming gemeen zijn*. Dit sluit de politieke staking en de solidariteitstaking uit die beide niet te rechtvaardigen zijn (vgl. mijn vorengenoemde studie blz. 112).

Met al deze elementen rekening houdend zou de bepaling van het begrip staking in het voorontwerp als volgt kunnen verbeterd worden: «De werkstaking is de tijdelijke, kollektieve en totale stopzetting van de arbeid, met inachtneming van de voorgeschreven bemiddelings- en vooropzegprocedure beslist door de meerderheid van de werknemers van een bedrijfseenheid of van gans de onderneming, voor de verdediging of verbetering ten opzichte van de werkgever van de arbeidsvoorwaarden die al de betrokken arbeiders gemeen zijn, en gevoerd op vredelievende wijze en met vredelievende middelen.»

V. De uitsluiting

De «uitsluiting», in de Verenigde Staten het «lock-out», in Duitsland de «Aussperrung» genaamd, bedoelt het optreden van de werkgever waarbij hij tijdelijk de poorten van de onderneming voor de werknemers sluit, waarbij hij tijdelijk de toegang tot de onderneming aan de werknemers onttrekt. De «uitsluiting» is eigenlijk de tegenvoeter van de werkstaking.

De uitsluiting wordt als volgt omschreven in het voorontwerp van de regering: «de tijdelijke kollektieve stopzetting van de arbeid door de werkgever opgelegd in gans de onderneming of in een gedeelte ervan.»

Wederom kunnen wij bij de jonge wetgevingen te rade gaan om een betere begripsbepaling van de «uitsluiting» te vinden. Ik verwijs meestal naar dezelfde wetten en dekretten als deze opgesomd bij de werkstaking, alleen verschillen de artikels. Ik duid daarom alleen de artikels aan en verwijs voor het overige naar de werkstaking. *Guatemala* artikel 245 - *Haïti* artikel 224 - *Honduras* artikel 574 - *Paraguay* artikel 366 - *Ethiopië* artikel 2 litt. M. - *Salvador* artikel 6 - *Jordanië* wet nr. 21 van 1 mei 1960 instelling het arbeidswetboek artikel 90 nr. 4 - *Maleisië* ordonnantie nr. 23 van 21 mei 1959 betreffende de beroepsverenigingen artikel 2.

Een of meer der volgende elementen van het begrip lock-out worden in deze wetgevingen teruggevonden.

Zoals voor de werkstaking moet het lock-out ook ten minste gans een *bedrijfseenheid* omvatten. De bedrijfseenheid wel begrepen zijnde, is het immers onmogelijk een deel van de arbeiders in een bedrijfseenheid aan het werk te laten. Daar de arbeiders van een bedrijfseenheid voor hun arbeid volledig op elkander zijn afgestemd en de arbeid in een bedrijfseenheid een gesloten kring vormt moet de uitsluiting minstens altijd een ganse bedrijfseenheid treffen.

Het doel van de uitsluiting moet volgens de meeste wetgevingen zijn *de verdediging ten opzichte van de betrokken werknemers van de belangen van de onderneming* en niet de belangen van de ondernemer. Inderdaad het is alleen maar in het belang van de onderneming, in haar hoedanigheid van dienstbaar rechts-objekt voor de arbeidsgemeenschap dat de uitsluiting een rechtsgrond heeft. (zie mijn vorengenoemde studie blz. 125 en volg.). Dit sluit ten andere het preventief lock-out uit waarbij, zoals in de Verenigde Staten, de werkgevers soms het lock-out dekreteren met het doel een eventuele staking vóór te zijn.

Zoals het regeringsontwerp het voorziet, moet ook vóór de uitsluiting een *verzoeningsprocedure* gevolgd en een vooropz. gegeven worden.

Met deze elementen zou de begripsbepaling van de uitsluiting ook als volgt kunnen verbeterd worden: «De uitsluiting is de tijdelijke stopzetting van de arbeid, met inachtneming van de voorgeschreven bemiddelings- en vooropzegprocedure opgelegd door de werkgever, voor de kollektiviteit van de arbeiders van een bedrijfseenheid of van gans de onderneming, voor de verdediging ten opzichte van deze arbeiders van de belangen van de onderneming.»

* * *

Na deze begripsbepalingen waarmede het voorontwerp van de regering aanvangt behandeld te hebben, wil ik nog de bijzonderste hoofdstukken van het voorontwerp van dichterbij onderzoeken.

B. — 1. Syndikale afgevaardigden - Comité's voor veiligheid en gezondheid - Ondernemingsraden

Het voorontwerp handelt in het tweede, derde en vierde hoofdstuk respectief over de syndikale afgevaardigden, de comité's voor veiligheid en de ondernemingsraden. Ik behandel de drie hoofdstukken samen omdat zij naar mijn oordeel één zouden moeten worden en meer bepaald alles tot de ondernemingsraden zou moeten herleid worden.

De syndikale afgevaardigden hebben tot heden geen wettelijk bestaan. Zij steunen op het nationaal kollektief akkoord van 16 juni 1947 dat voor verscheidene takken van nijverheid bij koninklijke besluiten verplichtend is gemaakt.

De comité's voor veiligheid en gezondheid hebben reeds een wettelijk bestaan: de bepalingen desbetreffend maken deel uit van het algemeen reglement op de arbeidsbescherming, artikel 830 en volgende.

De ondernemingsraden zijn opgericht bij de wet van 20 september 1948 op de organisatie van het bedrijfsleven.

A) De volgende *bevoegdheden* werden in het voorontwerp aan de syndikale afgevaardigden opgedragen: bijstand aan de werknemers bij individuele geschillen in de onderneming; waken op de toepassing in de onderneming van de arbeids- en sociale wetgeving; akkoord verlenen voor de verlenging van de arbeidsduur; de data vaststellen van het jaarlijks verlof en van de vervangingsdagen der betaalde feestdagen.

De bevoegdheden die aan de comité's voor veiligheid en gezondheid opgedragen worden komen neer op advies geven zowel aan de openbare besturen als aan de werkgever over de te treffen maatregelen voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen; advies geven over de aan te wenden methodes om de werknemers de begrippen van veiligheid en gezondheid bij te brengen; advies geven aan de minister voor de nuttige wijziging van de wetgeving op de arbeidsbescherming.

De bevoegdheid die aan de ondernemingsraad opgedragen wordt bestaat in:

— *advies geven of elk bezwaar maken omtrent alle maatregelen die de organisatie van de arbeid en de arbeidsvoorwaarden kunnen wijzigen*; advies geven voor de opvoering der produktiviteit in de onderneming; advies geven over de criteria voor aanwerving van minder-validen, bejaarde werknemers en vreemde werknemers; advies geven over de criteria voor gewoon ontslag;

— *vaststellen van de criteria voor ontslag en wederaanwerving van ontslagen werknemers, ingevolge economische en technische omstandigheden*;

— *verslagen ontvangen omtrent de economische en financiële toestand van de onderneming*;

— *onderzoek van alle maatregelen die de samenwerking tussen werkgever en werknemers kunnen bevorderen*;

— *opstellen van het werkplaatsreglement, enz.*

In de zeer algemene bevoegdheid van de ondernemingsraad advies te geven of elk bezwaar te maken omtrent alle maatregelen die de organisatie van de arbeid en de arbeidsvoorwaarden kunnen wijzigen en alle maatregelen te onderzoeken die de samenwerking tussen werkgever en werknemers kunnen bevorderen, liggen omzeggens ook alle bevoegdheden besloten die aan de syndikale afgevaardigden en de Comité's voor veiligheid en gezondheid opgedragen worden.

In elk geval zou de ondernemingsraad de bevoegdheid van deze twee comité's, die nog niet in zijn bevoegdheid besloten liggen, met goed gevolg kunnen overnemen. Terloops gezegd, aan de syndikale afgevaardigde en aan de ondernemingsraden worden juist dezelfde bevoegdheden opgedragen wat betreft de vaststelling van het jaarlijks verlof en de vaststelling van de vervangingsdagen voor wettelijk feestdagen (artikel 4 nr. 6 en artikel 18 nr. 5).

De Nationale Arbeidsraad stelt voor de bevoegdheden van de syndikale afgevaardigden door kollektieve overeenkomsten te laten regelen. Het gevaar dat de verscheidene raden en comité's dezelfde bevoegdheden krijgen en elkander in de wielen rijden zou hierdoor waarschijnlijk niet verminderen.

B) De ondernemingsraad wordt volgens het voorontwerp *samengesteld* uit de werkgever of zijn afgevaardigde en leden die gans het personeel en de direktie van de onderneming vertegenwoordigen. De raad representeert bijgevolg al de werknemers van de onderneming en hij kan bijgevolg ook de bevoegdheid van de syndikale afgevaardigden en de comité's voor veiligheid overnemen en uitoefenen. Integendeel de syndikale afvaardiging representeert niet al de werknemers van de onderneming.

De Comité's voor veiligheid en gezondheid worden op dezelfde wijze samengesteld als de ondernemingsraad, zodat zij op gebied van samenstelling elkander dekken en dubbel gebruik vormen.

Allen zou er voor kunnen gezorgd worden dat in de ondernemingsraad personen zetelen die bevoegd zijn in zake problemen van veiligheid en gezondheid in de

onderneming; of beter nog zou aan de ondernemingsraad de bevoegdheid kunnen gegeven worden zich desgevallend door technici te laten bijstaan.

Het wetsontwerp voorziet ook dat verscheidene ondernemingen samen toelating kunnen verkrijgen één comité voor veiligheid en gezondheid voor de verscheidene ondernemingen op te richten. Indien de comité's blijven bestaan is het een goede maatregel omdat de ondernemingen van elkander kunnen leren. Doch waarom zouden afgevaardigden van de ondernemingsraad van verscheidene ondernemingen niet kunnen samenkomen om hun bevindingen uit te wisselen en samenwerking op gebied van veiligheid en hygiëne in de onderneming te bewerkstelligen?

Daarbij, indien de drie verscheidene instellingen werkelijk opgericht worden, zullen regelmatig drie verscheidene verkiezingen plaats hebben in de onderneming, wat zeker de goede werking van de onderneming niet kan bevorderen.

Er zullen in de onderneming drie soorten afgevaardigden van het personeel bestaan wier bevoegdheid dooreenloopt en die elkanders bevoegdheid zullen betwisten, wat niet zeer stichtend kan zijn voor de overige werknemers. Om al deze redenen zou het voor de onderneming en voor de werknemers nuttiger zijn de drie instellingen tot één, namelijk de ondernemingsraad, te herleiden en aan deze laatste al de bevoegdheden van de twee andere op te dragen, voor zoveel zij nog niet besloten liggen in de bevoegdheden die hem reeds opgedragen worden.

Maar wat, zal men vragen in de onderneming waar geen ondernemingsraad moet opgericht worden omdat het aantal werknemers te klein is. Waar ik hierna meer bepaald spreek over de ondernemingsraden, toon ik aan dat het tijd wordt ondernemingsraden op te richten in ondernemingen met minder dan 50 werknemers en zelfs in ondernemingen met 20 werknemers en minder. Dan stelt zich dit probleem niet meer en mogen over gans de lijn de syndikale afgevaardigden en de comité's voor veiligheid en gezondheid uitgeschakeld worden.

* * *

Tot nog toe heb ik alleen het principe van het bestaan van drie verscheidene raden of comité's behandeld. Indien de syndikale afgevaardigden en de comité's zouden blijven bestaan, dan valt er over het voorontwerp deszake nog heel wat te zeggen, maar ik beperk mij tot het bijzonderste.

De syndikale afgevaardigden.

Eén en dezelfde representatieve werknemersorganisatie kan volgens artikel 2 reeds verzoeken een syndikale afvaardiging in de onderneming in te stellen. Hoeveel leden deze werknemersorganisatie in de onderneming moet tellen wordt niet bepaald. Kan bijgevolg een werknemersorganisatie, waarvan slechts één lid in de onderneming werkt, de oprichting van een syndikale afvaardiging vragen? Volgens de tekst is het antwoord positief. Het valt op dat dit niet te rechtvaardigen is.

Artikel 4 nr. 5 bepaalt dat de syndikale afvaardiging waakt over de oprichting, de aanstelling en de werking van de ondernemingsraad. Met andere woorden de syndikale afvaardiging zou de schoonmoeder worden van de ondernemingsraad. Ik verwijs hier alleen naar wat ik schreef over het bestaan van de syndikale afvaardiging ten overstaan van de ondernemingsraad.

Ik heb reeds gezegd dat de syndikale afvaardiging en

de ondernemingsraad juist dezelfde bevoegdheid krijgen aangaande de vaststelling van de datum van het jaarlijks verlof en de vervangingsdagen voor wettelijke feestdagen (artikel 4 nr. 6 en 7 en artikel 18 nr. 5 en 6).

Artikel 4 gebruikt de termen *waken over*, *akkoord verlenen* aan, *tussenbeide* komen bij; *bijstaan*. Sluiten deze termen een adviserende bevoegdheid van beslissen in? Het is niet klaar.

De syndikale afvaardiging mag zich door syndikale vrijgestelden van de representatieve werknemersorganisaties laten bijstaan in geval van geschil tussen de syndikale afvaardiging en de directie van de onderneming. Gaan de syndikaten optreden als scheidsrechters tussen de directie van de onderneming en de syndikale afvaardiging? Dit is principieel af te keuren, maar ook omdat het syndikaat partij is in de «persoon» van de syndikale afvaardiging moet deze procedure verworpen worden (vgl. mijn studie, blz. 92).

De comité's voor veiligheid en gezondheid

Voor de samenstelling van de comité's wordt een onderscheid gemaakt tussen de werkgever, de leden van het personeel en de «leden die de directie van de onderneming vertegenwoordigen» (art. 8 en 9). Met deze laatste categorie wordt voorzeker het kaderpersoneel bedoeld.

In plaats van het onderscheid tussen arbeiders en bedienden uit de wereld te helpen, wordt er nog een derde categorie, het directiepersoneel in het leven geroepen.

Alleen deze werknemers die een deel van de soevereine macht van de werkgever uitoefenen, d.w.z. die op eigen verantwoordelijkheid, zonder rekenschap te moeten geven, beslissingen mogen treffen en maatregelen mogen nemen, kunnen op de lijn van de werkgever geplaatst worden. Doch deze personen treden op als de afgevaardigden van de werkgever in de ondernemingsraad, zodat de zogenaamde kaders niet moeten vertegenwoordigd worden in het comité (vgl. mijn studie blz. 31).

Artikel 10 nr 5 bepaalt dat de comité's aan de minister van Tewerkstelling de wijzigingen voorstellen die zij nuttig achten aan de wetgeving op de arbeidsbescherming. Wil de minister vermacht worden onder de berg voorstellen, goede en slechte die hij zal krijgen? Deze voorstellen zouden moeten overgemaakt worden aan de respectieve paritaire comité's die de vele voorstellen schiften en distilleren in enkele adviezen. De paritaire comité's zouden op hun beurt deze voorstellen aan de nationale arbeidsraad kunnen overmaken die het aantal nogmaals herleidt en condenseert tot een paar degelijke adviezen.

Artikel 13 bepaalt dat de werkingsregelen van de comité's bij K.B. vastgesteld worden. Waarom moet de uitvoerende macht de werkingsregelen vaststellen? Zijn de leden van de comité's geen grote jongens genoeg om zelf te bepalen hoe zij willen te werk gaan? Daarbij de werkingsregelen van een comité moeten verschillen volgens de aard en de omvang der ondernemingen. De verscheidenheid is te groot om bij K.B. de werkingsregelen vast te stellen.

De nationale arbeidsraad, integendeel, stelt voor enkele algemene werkingsregelen in de wet zelf op te nemen, bv. aantal, plaats, taalgebruik der vergaderingen, sekretariaat van het comité enz. Voor het overige zou bijgevolg de werkingswijze aan de zorgen van de comité's zelf worden overgelaten.

Maar het ware voorzeker nog beter dat de paritaire

comité's modellen van werkingsregelen opmaken, die door de comité's voor veiligheid naar goedgevonden ongewijzigd of gewijzigd, tot de hunne kunnen gemaakt worden.

Artikel 13 nr. 2 bepaalt dat de uitvoerende macht de voorwaarden vaststelt waaronder de vergaderingen van de comité's mogen bijgewoond worden o.m. door de technische inspecteurs en de geneesheren-inspecteurs van het departement.

De uitvoerende macht heeft in beginsel in de huishouding van de onderneming niet tussen te komen. Het ware veel beter eenvoudig te bepalen dat de comité's op deze en andere deskundigen te allen tijde beroep kunnen doen.

Ten andere het is op grond van dergelijke bepalingen dat het departement van Arbeid het gevaar loopt aansprakelijk gesteld te worden wanneer zich ongevallen in de onderneming voordoen. Herinneren wij ons slechts de zaak van de cinema Rio te Sclessin.

De ondernemingsraden

Oprichting en Samenstelling.

In beginsel wordt een ondernemingsraad voorzien in al de ondernemingen die gemiddeld 50 werknemers te werk stellen. Doch voorlopig moet slechts een ondernemingsraad opgericht worden in de ondernemingen die minstens 150 werknemers tellen (artikel 15 en 107).

In een artikel in het Rechtskundig Weekblad van 1 maart 1964 heb ik gewezen op de verwarring die bestaat omtrent het aantal werknemers dat vereist is voor het oprichten van een ondernemingsraad. Ik kom hier niet meer op terug en herhaal slechts dat de werkgever in 1948 reeds de oprichting van ondernemingsraden gewild heeft in al de ondernemingen met minstens 50 werknemers, en dat het nu zelfs tijd wordt dat een ondernemingsraad in ondernemingen met minder werknemers opgericht wordt.

In Frankrijk moet in de ondernemingen met meer dan 50 werknemers een ondernemingsraad opgericht worden, doch in Nederland moet een ondernemingsraad opgericht worden in de ondernemingen met meer dan 25 werknemers en in Duitsland moeten reeds ondernemingsraden opgericht worden in ondernemingen met meer dan 20 werknemers terwijl in de ondernemingen van 5 tot 20 werknemers één werknemer reeds de overige vertegenwoordigt en al de bevoegdheden van de ondernemingsraad uitoefent.

De ondernemingsraad bestaat volgens artikel 16 uit de werkgever, uit de leden die het personeel vertegenwoordigen en uit leden die de directie vertegenwoordigen.

In mijn werk «de rechtsverhoudingen in de onderneming» heb ik betoogd dat, zoals in Duitsland, de ondernemingsraad alleen uit de leden van het personeel zou moeten bestaan en dat de werkgever er geen deel van moet uitmaken. (zie blz. 39 en volg.; blz. 56 en volg.; blz. 81 en volg.).

Over de splitsing van het personeel in gewone personeelsleden en leden van de directie, heb ik reeds gesproken, bij de behandeling van comité's voor veiligheid. Artikel 16 en 17 bepalen nog dat de werkgever plus de leden van het directiepersoneel geen hoger aantal mogen vormen dan het aantal van de gewone leden van het personeel, en dat de leden van het directiepersoneel aangeduid worden door de werkgever. Het komt er op neer een paritaire raad in te stellen tussen enerzijds de gewone leden van het personeel en anderzijds de werkgever plus het directiepersoneel.

Het is een wig drijven in de macht «arbeid» van de onderneming. De werkgever is de «kapitaal macht»; het directiepersoneel vormt *samen* met al het ander personeel «de arbeidsmacht» in de onderneming en beide machten zouden loyale tegenspelers moeten zijn in de onderneming (vgl. mijn werk blz. 31 en 56).

Statuut

Nergens wordt gezegd welk het statuut is van de ondernemingsraad. Heeft hij rechtspersoonlijkheid? Heeft hij er geen? Naar mijn oordeel zou hij rechtspersoonlijkheid moeten hebben. Het bewijs van mijn stelling zou mij wederom te ver brengen. Ik verwijs hiervoor naar mijn werk blz. 38 en volg.

Bevoegdheid.

Wat de taak van de ondernemingsraad aangaat worden, zoals voor de comité's voor veiligheid ook termen gebruikt als: het werkplaatsreglement «*uitwerken*», «*waken over*» de tewerkstelling; het onthaal *inrichten*; «de taak *aanduiden*...» Houden deze opdrachten alleen een raadgevende bevoegdheid in of houden zij ook een beslissingsbevoegdheid in?

Het doel is waarschijnlijk aan de ondernemingsraden in beginsel alleen een raadgevende bevoegdheid te verlenen, doch dit zou dan moeten verduidelijkt worden.

De ondernemingsraden krijgen nochtans een beslissingsbevoegdheid op verscheidene wel bepaalde gebieden: *wijzigen* van het werkplaatsreglement, *vaststellen* van de data der jaarlijkse vakantie; *vaststellen* van de vervangingsdagen voor betaalde feestdagen; *vaststellen* van de algemene criteria in zake ontslag en wederaanwerving ten gevolge van economische of technische omstandigheden; *beheren* van de maatschappelijke werken.

Over al deze bevoegdheden zijn het voorontwerp en de nationale arbeidsraad nagenoeg eensluidend.

Wat de indienstneming en het gewoon ontslag aangaat lopen de voorstellen nochtans uiteen, daar werkgevers- en werknemersorganisaties in de nationale arbeidsraad verdeeld zijn.

De Regering stelt voor dat de ondernemingsraad *advies* zou uitbrengen over de algemene criteria van aanwerving en ontslag. In de nationale arbeidsraad treden de werkgeversorganisaties dit voorstel bij, terwijl de werknemersorganisaties voorstellen dat de ondernemingsraad de algemene criteria voor aanwerving en ontslag zou *vaststellen*, waarbij hij bijgevolg op dit gebied ook een beslissingsbevoegdheid zou krijgen.

Naar mijn oordeel heeft de ondernemingsraad een raadgevende bevoegdheid bij de aanwerving van het personeel en een beslissingsbevoegdheid bij de opzeg van het personeel en deze respectieve bevoegdheden dient hij uit te oefenen door vaststelling van normen en criteria (zie mijn werk blz. 133 en 149).

Nog wat de taak van de ondernemingsraad aangaat, bepaalt artikel 18 nr. 3 dat de ondernemingsraad medewerkt aan de productiviteitsverhoging door de middelen hiervoor te bestuderen. De raad mag hiervoor beroep doen op technici, maar de technici moeten door de syndikaten worden aangewezen. Waarom de raad niet toelaten zelf de technici aan te duiden die hem moeten bijstaan? Anders is het een aanduiding in twee schuifjes. Daarbij, de leden van de raad zijn toch verkozen op voordracht van de syndikaten; dus moeten de syndikaten ook vertrouwen hebben in de leden van de raad.

Artikel 18 nr. 8 litt. b), bepaalt dat de werkgever

bij het afsluiten van elk boekjaar aan de raad inlichtingen, verslagen en documenten moeten overmaken die de raad «kunnen voorlichten» over de bedrijfsresultaten van de onderneming. De termen «kunnen voorlichten» lichten mij zeer weinig voor en zijn zeer vaag.

De werkgever zou aan de raad al de inlichtingen, verslagen en documenten moeten ter hand stellen die nodig zijn om hem de *werkelijke bedrijfsresultaten van de onderneming bekend te maken*. Dit is vereist om aan de raad toe te laten te controleren wat aan het personeel kan toekomen als deelneming in de welvaart van de onderneming (zie mijn werk blz. 87). Aldus bepaald en ingezien het doel dat moet bereikt worden, is het niet meer nodig, zoals het artikel voorziet, dat de uitvoerende macht de aard en omvang van de te verstreken inlichtingen vaststelt. De raad zou immers alle documenten mogen vragen die hij nodig acht om kennis te nemen van de toestand der onderneming en aldus te kunnen nagaan wat aan het personeel kan toekomen in de welvaart van de onderneming.

Artikel 18 nr. 10 bepaalt dat de raad de regelen vaststelt «waarbij de toekenning wordt geregeld van contractuele voordelen die een financiële tussenkomst van het personeel insluiten» en dat de raad «waakt over het oordeelkundig gebruik van de aangelegde fondsen, overeenkomstig het doel dat met de toekenning van deze voordelen wordt nagestreefd».

Deze bepaling komt mij niet klaar voor. Worden hier «voordelen aan gesyndikeerden» bedoeld? In mijn werk heb ik aangetoond dat voordelen aan gesyndikeerden niet gerechtvaardigd zijn (blz. 93).

Maatschappelijke werken.

Artikel 18 nr. 9 voorziet dat de uitvoerende macht vaststelt wat onder «maatschappelijke werken in de onderneming moet verstaan worden» en dat de uitvoerende macht de voorwaarden vaststelt waaronder de maatschappelijke werken door een V.Z.W. mogen beheerd worden.

De paritaire comité's zouden beter kunnen bepalen wat onder maatschappelijke werken in de onderneming dient verstaan te worden. En de nationale arbeidsraad zou op basis van de gegevens van de paritaire comité's eventueel tot een niet limitatieve opsomming van de soorten maatschappelijke werken kunnen overgaan. Eens deze opsomming gedaan waarom aan de ondernemingsraad niet toelaten een maatschappelijk werk onder vorm van V.Z.W. te organiseren, van zohast hij oordeelt dat het mogelijk en wenselijk is? De wet op de V.Z.W. geeft genoegzame waarborgen.

Werkingsregelen.

Volgens artikel 20 worden de werkingsregelen van de ondernemingsraad door de uitvoerende macht vastgesteld. Wij maken hier dezelfde opmerking als voor de comité's voor veiligheid: zijn de leden van de ondernemingsraad niet man genoeg om zelf hun werkingsregelen vast te stellen. Zoals voor de comité's voor veiligheid brengt de nationale arbeidsraad hier reeds verbetering door de algemene werkingsregelen in de wet te schrijven en voor het overige de ondernemingsraad vrij te laten. Doch zou het ook niet beter zijn dat de paritaire comité's een model van werkingsregelen opstellen, dat de raden naar goeddunken gewijzigd of ongewijzigd kunnen aannemen.

Inmenging van de openbare macht.

De nationale arbeidsraad stelt voor (artikel 21) de

openbare ambtenaren o.m. het recht te geven aan de werkgever mededeling te vragen van al de archieven van de ondernemingsraad, en hem toe te laten de vergaderingen van de ondernemingsraad bij te wonen.

Het is een rechtstreekse inmenging van de openbare macht in het huishouden van de onderneming.

De werknemers moeten, bij middel van hun orgaan de ondernemingsraad, volledig geïntegreerd worden in de onderneming; zij moeten «ondernemingsleden» worden. Eens dat verwezenlijkt zullen de werknemers zich zelf terecht verzetten tegen een inmenging van de staat in het huishouden van de onderneming.

B. 2 — De collectieve overeenkomsten.

Wat de collectieve overeenkomsten aangaat die behandeld worden in het vijfde hoofdstuk van het ontwerp laat men ook het hekken aan de oude stijl hangen.

In een artikel aangaande de collectieve overeenkomsten verschenen in de jubileumuitgave van het tijdschrift voor bestuurswetenschappen (1964) en op blz. 101 en volgende van mijn werk «De rechtsverhoudingen in de onderneming» heb ik betoogd dat de collectieve overeenkomsten meer en meer op ondernemingsvlak afgesloten worden. In het ontwerp wordt integendeel nog volledig de nadruk gelegd op collectieve overeenkomsten afgesloten in de paritaire comité's of zelfs in de schoot van de nationale arbeidsraad, Wanneer men in andere landen een neiging vaststelt om de collectieve overeenkomsten meer op ondernemingsvlak af te sluiten, stelt men vast dat in België een andere richting uitgegaan wordt en dat men de collectieve overeenkomsten zelfs meer op nationaal vlak wil afsluiten.

In mijn studie «De rechtsverhoudingen in de onderneming» heb ik partij gekozen voor de collectieve overeenkomsten op ondernemingsvlak en ik meen zelfs te hebben kunnen bewijzen dat men dan niet meer staat voor collectieve overeenkomsten maar voor overeenkomsten tout-court tussen de werkgever en de arbeidsgemeenschap-rechtspersoon belichaamd in zijn orgaan de ondernemingsraad, verondersteld zijnde dat de ondernemingsraad alleen uit werknemers samengesteld weze zoals ik hiervoor heb betoogd.

Indien het statuut van de collectieve overeenkomsten toch zou behouden worden zoals in het voorontwerp voorgesteld wordt, wil ik toch de aandacht vestigen op een paar artikels dienaangaande.

Artikel 34 voorziet de mogelijkheid van opzeg van de collectieve overeenkomsten die algemeen verbindend verklaard zijn. Artikel 26 bepaalt anderzijds dat de opzeg kan gebeuren door de wil van een der partijen die de kollektieve overeenkomst afgesloten hebben.

Maar een kollektieve overeenkomst die algemeen verbindend verklaard is geldt erga omnes, hetzij op nationaal vlak hetzij voor de tak van nijverheid waarvoor de collectieve overeenkomst verbindend verklaard is.

Aangenomen dat een algemeen verbindend verklaarde collectieve overeenkomst opgezegd wordt door een werkgeversorganisatie, zal deze opzeg zijn uitwerking hebben voor al de leden van deze organisatie (vgl. art. 25). Maar wat onder meer voor de werkgevers die geen lid waren van deze organisatie? (vgl. artikel 25). Blijft de collectieve overeenkomst voor al deze werkgevers niet van kracht?

Wij vallen hier onmiddellijk in het zeer omstrede probleem van het contractueel of reglementair karakter van de verbindend verklaarde collectieve overeenkomst. Er is maar een mogelijkheid om een logische oplossing

te geven voor dit probleem, namelijk dat in geval een algemeen verbindend verklaarde collectieve overeenkomst door een partij opgezegd wordt, de collectieve overeenkomst bij K.B. te niet gedaan wordt, zoals zij bij K.B. verbindend gemaakt werd. Maar dan zou dat beter uitdrukkelijk in de wet gezegd worden.

Ingevolge artikel 35 is het alleen aan de representatieve organisaties die vertegenwoordigd zijn in de nationale arbeidsraad of in de paritaire comité's toegelaten collectieve overeenkomsten af te sluiten.

Hiervoor reeds heb ik erop gewezen dat dit een monopolie schept voor de bestaande arbeidersverenigingen en de pas afsnijdt aan het ontstaan of de ontwikkeling van nieuwe arbeidersverenigingen, wat toch tegen de geest van de vrijheid van vereniging is.

De nationale arbeidsraad stelt voor (artikel 36) dat de collectieve overeenkomsten, afgesloten in de Raad of de paritaire comité's, die niet algemeen verbindend verklaard zijn, door K.B., toch zouden van kracht zijn voor de werkgevers die bij de ondertekende organisaties niet zijn aangesloten, d.w.z. dat zij werkelijk voor al de werkgevers en werknemers op nationaal vlak of van de betrokken bedrijfstak zouden gelden. Anderzijds zouden de niet verbindend verklaarde zowel als verbindend verklaarde collectieve overeenkomsten van kracht zijn boven de individuele overeenkomsten, tenzij deze voordeliger bepalingen inhouden. Het enig verschil dat nog zou bestaan tussen beide is dat de individuele werkgevers een geschreven afwijking aan de bepalingen van de niet verbindend verklaarde collectieve overeenkomsten zouden kunnen bekomen. Maar, ten eerste, wie zou deze geschreven afwijking geven? Ten tweede, wat zou die geschreven afwijking kunnen inhouden, vermits de werkgevers in beide gevallen reeds voordeliger individuele contracten met hun werknemers zouden mogen afsluiten, en wij anderzijds vermoeden dat zeer uitzonderlijk of nooit bij afwijking zou toegeelaten worden dat de werkgevers nadeliger individuele contracten met hun werknemers aangaan. Ik zie niet goed in welk verschil er alsdan nog zou bestaan tussen de twee soorten collectieve overeenkomsten.

B. 3 — Werkstaking en uitsluiting.

Volgens artikel 65 schorsen de werkstaking en de uitsluiting de uitvoering van de arbeidsovereenkomst. De opzeg die de werkgever eventueel tijdens deze periode geeft is rechtsgeldig doch gaat slechts in bij de hervatting van de uitvoering der arbeidsovereenkomst. Altijd volgens artikel 65 mag de werkgever tijdens de

schorsing nochtans ontslag geven wegens *dringende redenen*. Ook in artikel 88 en 93 wordt van dringende redenen gesproken.

Het begrip dringende redenen is nieuw. Afdanking gegrond op zware fout, en opzeg wegens redenen van economische of technische aard zijn reeds ingeburgerd, doch wij weten niet wat onder «dringende redenen» voor ontslag moet verstaan worden. Of wordt bedoeld redenen gegrond op zware fout? Uit het tekstverband meen ik te kunnen afleiden dat het wel zo is, doch dan zou de vaststaande terminologie beter worden gebruikt.

Het hoofdstuk over de werkstaking en de uitsluiting voorziet een ganse bemiddelingsprocedure vooraleer tot een staking of uitsluiting te mogen overgaan. Artikel 66 komt aan deze bemiddelingsprocedure nog een toemaat geven. Opdat de staking regelmatig zou zijn d.w.z. opdat de uitvoering van de arbeidsovereenkomst alleen zou geschorst zijn, moet, naast de bemiddelingsprocedure, in de onderneming bij geheime stemming over de wenselijkheid van de werkstaking worden beslist.

Wanneer de ondernemingsraad erkend wordt als de emanatie van gans het ondernemingspersoneel en aan de ondernemingsraad opgedragen wordt over een staking te beslissen en de bemiddelingsprocedure aanhangig te maken, dan is het niet meer nodig vooraf of achteraf nog een stemming over de wenselijkheid van een staking in de onderneming te doen gebeuren. Immers de ondernemingsraad spreekt en handelt alsdan in naam van gans het personeel der onderneming (cfr. mijn werk blz. 107).

Artikel 69 bepaalt dat de werknemers die in staking zijn of door uitsluiting getroffen zijn, bij beslissing van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening met onvrijwillig werklozen gelijkgesteld kunnen worden, wanneer de werkgever geweigerd heeft in te gaan op de bemiddelingsprocedure, of weigert een scheidsrechtelijke uitspraak uit te voeren of nog weigert zich te houden aan het proces-verbaal van verzoening.

Het kan maar tot een regelmatige staking komen na een bemiddelingsprocedure. Indien stakende arbeiders als onvrijwillig werklozen kunnen erkend worden telkens wanneer een staking uitbreekt omdat de werkgever geweigerd heeft op de bemiddelingsprocedure in te gaan, loopt men het gevaar dat bij elke staking de stakers als onvrijwillig werklozen zullen beschouwd worden.

G. F. DE CUYPER,

Advocaat bij het.

Hof van Beroep te Brussel.

SCHADE EN SCHADELOOSSTELLING

Aftrek van kosten die door het overlijden vervallen

Bij het vaststellen van het bedrag, dat aan de rechthebbers zal worden toegekend als schadeloosstelling uit hoofde van een overlijden, wordt het probleem gesteld van de aftrek der kosten die in het gezin van de rechthebbenden door het verdwijnen van de overledene vervallen.

Wij menen dat dit probleem nader dient te worden onderzocht, en wij nemen ons voor, na een ontleding van de heersende opvattingen, bij wijze van voorbeeld, een oplossing voor te stellen die in een ruimere mate zou kunnen tegemoet komen aan een ontwikkeld rechtsgevoel, zoals dat uitgedrukt is in de geformuleerde beginselen.

Er wordt thans algemeen naar gestreefd om de raming van de inkomsten van het slachtoffer op een *konkrete* en *individuele* wijze uit te voeren, met inachtneming van de te verwachten loopbaan en levensduur. Niet het normale geval, dat onvermijdelijk met een gemiddelde in verband staat, is het noodzakelijke richtsnoer, dan wel het konkrete, in zekere mate onherhaalbaar-individuele, zal sterk de aandacht moeten gaande houden. Deze opvatting brengt met zich mede dat de inkomsten waarop de schadeloosstelling wordt berekend door de rechtspraak steeds minder «ex aequo et bono» worden geraamd.

Dezelfde, ongetwijfeld juiste, optiek, d.i. dezelfde zin voor het konkrete, zou moeten worden aangewend met betrekking tot het vaststellen van de aftrek van de kosten die door het overlijden vervallen.

Men is het er algemeen over eens, zowel in recente werken als in oudere publikaties, dat het gedeelte van het inkomen dat dient afgetrokken als kosten die door het overlijden vervallen, varieert naargelang de samenstelling van het gezin.

Pirson en de Villé zeggen daaromtrent: « La somme consacrée à l'entretien personnel du mari sera beaucoup plus élevée dans un ménage sans enfant que dans un ménage où il y a de nombreux enfants, la somme totale dont dispose le ménage devant, en cette dernière hypothèse, être divisée en beaucoup plus de parts » (1). Luidens de rechtspraak door deze auteurs geciteerd bestond er op dat punt, in de periode 1930-1934, een opvallend gebrek aan samenhang (2). Opvallend gebrek aan samenhang, gebrek dat later de neiging vertoonde te worden gerectificeerd op een mechanische en tegelijk irrationele manier, door het toepassen van een vast percentage van de inkomsten van het slachtoffer. Deze laatste tendens wordt door

J. Ronse in zijn werk « Schade en Schadeloosstelling » uitvoerig geïllustreerd (3).

De suggestie van *Pirson en de Villé* om het arbitraire karakter van dit aftrekpercentage te vervangen door een dalend percentage volgens de stijgende gezinslast (4), wordt thans reeds vrij doeltreffend toegepast door het bepalen van een aftrekpercentage gesteund op statistische waarnemingen. Het is met betrekking tot deze laatste evolutie dat wij enkele opmerkingen zouden willen naar voren brengen.

Wij willen ervan uitgaan dat de in acht te nemen aftrek konkreet-individueel dient te zijn, en zodanig geraamd dat de toegekende schadeloosstelling de recht-hebbenden toelaat een ongewijzigde welvaartspositie in te nemen. Indien het gezin van het slachtoffer socio-kultureel en stoffelijk de verworven levensstandaard kan handhaven, dan spreken wij van een ongewijzigde welvaartspositie van het betrokken gezin.

Dit brengt o.i. met zich mede, dat de aftrek niet alleen dient rekening te houden met de gezinsgrootte, maar met de relatieve positie van dit konkrete gezin in de algemene gelaagdheid van de welvaart van al de gezinnen van de samenleving.

Tabel 1: Algemene structuur van het verbruik in drie sociale beroepsmilieus, in percenten.

	Arbeiders		Landbouwers		Kaderpersoneel		
	Algemeen (1)	2 kinderen (2)	Algemeen (1)	2 kinderen (3)	Algemeen (1)	1 kind (4)	3 kinderen (4)
1. Voeding	40,4	36,3	50,7	51,2	27,7	26,7	28,4
2. Kleding	10,1	9,1	12,0	12,6	10,4	10,8	10,1
3. Woning	27,1	24,8	20,6	19,8	29,3	28,0	30,4
4. Diversen	22,4	29,8	16,7	16,4	32,6	34,5	31,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Overgenomen uit P. de Bie, Gezinsbudgetten in België 1957-1958. Nauwelaerts, Parijs-Leuven, 1960, 432 blz., Tabel 33, blz. 97. Gemiddelde gezinsgrootte 4,4 personen.

(2) Overgenomen uit P. de Bie, o.c., Tabel 37, blz. 129.

(3) Overgenomen uit P. de Bie, o.c., Tabel 43, blz. 138.

(4) Overgenomen uit P. de Bie, o.c., Tabel 48, blz. 146.

Tabel 2: Arbeidersmilieu - Evolutie van de structuur van het budget - In percenten.

	1928-1929 A. Julin (1)	1947-1948 G. Jacquemijns (2)	1948-1949 G. Jacquemijns (2)	1954 A.C.W. (3)	1956-1957 E.G.K.S.- Mijnen (4)	1956-1957 E.G.K.S.- Staal (4)	1957-1958 P. de Bie (5)
1. Voeding	58,2	44,4	45,4	45,5	34,1	40,6	37,2
2. Kleding	14,4	14,2	12,6	12,4	13,6	12,5	9,3
3. Woning	14,0	15,7	14,4	18,0	16,6	19,4	24,9
4. Diversen	13,4	25,7	27,6	24,1	35,7	37,5	28,6
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gemiddeld aant. pers.	4,7	4,0	4,2	4,0	4,0	4,0	4,4

(1) A. Julin, Résultats principaux d'une enquête sur les budgets d'ouvriers et d'employés en Belgique, 1928-1929, XXII Sessions de l'Institut International de Statistique, La Haye-Londres, 1943, Geciteerd door P. de Bie, o.c. Tabel 19, blz. 72.

(2) G. Jacquemijns, geciteerd door P. de Bie, o.c. tabel 19, blz. 72.

(3) A.C.W.-budgetenquête, resultaten arbeidersgezinnen met twee kinderen, tabel 5, blz. 28.

(4) Informations Statistiques, octobre 1958, Luxembourg, 281-336 blz.

(5) P. de Bie, o.c., Tabel 19, blz. 72.

Zoals de tabellen 1 en 2 duidelijk illustreren, vertoont het konsumptieschema niet alleen verschillen naargelang het sociaal beroepsmilieu (tabel 1), maar is er ook bij het toenemen van de welvaart, zoals die zich sedert de dertiger jaren onafgebroken voortzet, ook een wezenlijke verschuiving in het bestedingspatroon van de gezinnen opgetreden (tabel 2).

Deze vaststellingen leiden ons ertoe de mening te bestrijden die door *J. Ronse* wordt uitgesproken met betrekking tot de bepaling van de aftrek voor het onderhoud van het slachtoffer.

Om een konkrete bepaling van de aftrek te verkrijgen stelt hij voor de schaal van *Engel* toe te passen, schaal die, door middel van een gepaste eenheid: de *quet*, toelaat het aandeel van de verschillende gezinsleden in het uitgavenschema van het gezin te bepalen. Deze eenheden waarderen de verhouding tussen de fysiologische behoeften van de diverse gezinsleden. De hantering van deze *quet*-eenheden op uitgavenposten: voeding en kleding blijven dientengevolge thans nog in hoge mate bruikbaar, alhoewel er bij stijgende welvaart ongetwijfeld hier eveneens kultuurfactoren

gaan optreden die de zuiver naturalistisch geïnspireerde verhoudingsvestiging wel enigszins zullen vertekenen. Maar de andere uitgavensoorten: woning en diversen, waarvan het belang steeds meer toeneemt, zoals uit de tabel 2 blijkt, kunnen o.i. niet over de gezinsleden worden gespreid volgens de quet-schaal.

Volgens J. Ronse kan de quet-schaal thans nog toegepast worden omdat: «Het statistisch onderzoek verschillende tientallen jaren geleden gedaan en de uitslagen ervan nog steeds aan de werkelijkheid blijken te beantwoorden» (6). Daartegenover wensen wij de mening te plaatsen uitgedrukt in het rapport over een budgetenquête door het A.C.W. in 1954 ingesteld en waarin gezegd wordt dat de «behoeften in de niet-voedingsposten niet dezelfde verhouding vertonen die in de quet-schaal tot uitdrukking komt. In de niet-voedingsposten zijn deze minder proportioneel dan de quet-schaal zou doen vermoeden» (6).

Het minste dat wij kunnen zeggen, na kennis te hebben genomen van bovenstaande uitspraken is, dat de aftrek van kosten die door het overlijden vervallen op basis van de quet-schaal alleszins een (onrealistische) bovengrens vormt. Wij wensen thans een benedengrens van deze aftrek te bepalen. Deze benedengrens zal steunen op uitslagen van recente budget-enquêtes (7) (8) (9) en dientengevolge, omwille van het representatief karakter van de geraadpleegde enquêtes, eerder een gemiddelde of normale tendens opleveren. Wil de rechtspraak het «voortreffelijk» beginsel van de «konkrete» vestiging van de schadeloosstelling met grotere efficiency toepassen dan zal de strook tussen de benedengrens, beweegbaar opgebouwd op de steeds wisselende welvaartsstijging van de gezinnen, en de bovengrens, die dient aangezien te worden als een naturalistisch onbeweeglijk maximum op basis van primaire behoeften (ontstaan in de 19de eeuw!), daartoe een nuttige inlichting verschaffen. Met dien verstande dat de benedengrens het zwaartepunt is van de verdeling van de in de realiteit voorkomende individuele gevallen uit het betrokken sociale milieu.

A priori kunnen wij stellen dat de variatiebreedte tussen genoemde beneden- en bovengrenzen zal toenemen bij toenemende gezinsgrootte en bij stijgende

welvaartspositie. Dat betekent dat de thans gehanteerde aftrekpercentages, op basis van de quet-schaal, des te minder «konkreet» zijn, naargelang de gezinnen kinderrijker zijn en (of) een hogere levensstandaard genieten, en derhalve niet aangepast zijn om het rechtsgevoel te bevredigen.

Ten einde deze stelling te verduidelijken hebben wij gezinsbudgetten vergeleken opgenomen in vergelijkbare gezinnen. Om vergelijkbare gezinnen te bekomen werden door ons in het onderzoek betrokken, gezinnen met twee kinderen ten laste, waarbij alleen het gezinshoofd voor het inkomen instaat.

Om het aandeel in de uitgaven voor de man te ramen werden de posten voeding en kleding met de quet-schaal behandeld, alhoewel dit reeds een eerste overschatting meebrengt omdat «het bedrag dat besteed wordt aan dameskleding bij arbeidersgezinnen licht de som overtreft die aan de kleding van de man wordt uitgegeven» (10). Ditzelfde geldt eveneens in de landbouwersgezinnen. Wat de post «woning» betreft oordeelden wij dat deze uitgaven niet verminderen bij het overlijden van de man. Wij steunen daarbij op de overweging dat de woning in de moderne samenleving een status-symbool bij uitnemendheid uitmaakt. Aftrek van uitgaven voor woning zogenaamd omdat deze ten laste van de verdwenen persoon zouden gemaakt worden, houden het risico in van welvaartsvermindering, waardoor het doel van de schadeloosstelling, n.l. het behoud van de verworven en de te verwachten levensstijl, zou in het gedrang komen. Bij de raming van het aandeel van de aftrek van de kosten die bij het overlijden vervallen binnen de uitgavenpost «diversen», zijn wij op kwalitatieve wijze te werk gegaan, waarbij elke uitgavenpost, zoals die op voorstel van het Internationaal Arbeidsbureau op een of andere manier in elke gezinsenquête is terug te vinden, afzonderlijk werd beoordeeld en verdeeld over de gezinsleden (11).

De uitslagen van deze berekeningen zijn in de hierna volgende tabel 3 terug te vinden. Er weze nog vermeld dat de post 2bis uit de E.G.K.S.-enquête 1956-57 werd geventileerd over de posten kleding en woning volgens een verdelingssleutel die uit de enquêtes van P. de Bie werd opgehaald (12).

Tabel 3: Vaststelling van de aftrekpercentages voor uitgaven van vader in gezinsbudgetten van gezinnen met twee kinderen, volgens eigen methode en volgens quet-schaal.

Onder-		Totaal gezin	Aandeel vader		Verschil (b) — (a)	Gemiddelde leeftijd kind.
			Eigen methode (a)	Quet-Schaal (b)		
P. de Bie — Arbeiders	1. Voeding	36,3	17,8			5 j. 6 m.
	2. Kleding	9,1	—			
	3. Woning	24,8	—			
	4. Diversen	29,8	9,8			
			27,3	36,5	9,2	
P. de Bie — Landbouwers	1. Voeding	51,2	23,4			5 j. 2 m.
	2. Kleding	12,6	—			
	3. Woning	19,8	—			
	4. Diversen	16,4	4,0			
			27,4	36,7	9,3	
P. de Bie — Kaderpersoneel	1. Voeding	27,6	13,3			7 j. 11 m.
	2. Kleding	10,4	—			
	3. Woning	29,2	—			
	4. Diversen	32,8	8,0			
			21,3	35	13,7	

E.G.K.S. - Mijnwerkers	1. Voeding	34,1	47,7	17,2		6 j.
	2. Kleding	12,0				
	2 ^{bis} Kuisen, was,	1,6				
	Onderh. Won. Kled.	1,0				
	3. Woning	15,5				
	4. Diversen	35,7		6,6		
				23,6	36	12,4
E.G.K.S. - Staalarbeiders	1. Voeding	40,6	53,1	19,1		6 j.
	2. Kleding	11,0				
	2 ^{bis}	1,5				
		1,0				
	3. Woning	18,4				
	4. Diversen	37,5		6,5		
				25,6	36,0	10,4
A.C.W.-enquête arbeiders	1. Voeding	45,5	57,9	20,3		6 j.
	2. Kleding	12,4				
	3. Woning	18,0				
	4. Diversen	24,1				
				4,6		
				24,9	36,0	11,1

Dit alles laat ons toe de uiteindelijke tabel 4 op te stellen met betrekking tot het percentage van het inkomen dat, volgens onze berekeningswijze, dient afgetrokken wegens verval ten gevolge van het overlijden van het gezinshoofd.

Tabel 4: *Berekende aftrekpercentages voor diverse sociale beroepsmilieus.*

Kaderpersoneel P. de Bie	21,3	21,3
E.G.K.S.-Mijnwerkers	23,6	
A.C.W.-Arbeiders	24,9	
E.G.K.S.-Staalarbeiders	25,6	25,4
P. de Bie-Arbeiders	27,6	
P. de Bie-Landbouwers	27,4	27,4

Het spreekt vanzelf dat dit onderzoek zou dienen voortgezet met betrekking tot andere gezinsgroottes. Daartoe bestaat de mogelijkheid op basis van het beschikbaar enquêtemateriaal en mits gebruik te maken van de bovengeschetste methode.

Het komt ons voor dat een behoorlijk gefundeerde aftrek van de kosten die bij het overlijden vervallen de volgende konklusie niet zal kunnen uit de weg gaan.

1. *De brutale hantering van de quet-schaal ter bepaling van de bedoelde aftrek is onrealistisch en ligt sterk aan de bovenkant van de werkelijke kosten en dit des te meer naargelang het toenemend kindertal van het gezin waarvan het slachtoffer het gezinshoofd is, en evenzeer naargelang het betrokken gezin zich op een hoger socio-kultureel welvaartsniveau bevindt.*

Tabel 5 duidt zulks nog eens op overtuigende wijze aan.

Tabel 5: *Verskil tussen aftrekpercentage volgens quet-schaal en berekend aftrekpercentage, uitgedrukt in percentages van het gezinsbudget.*

Kaderpersoneel-P. de Bie	13,7
E.G.K.S.-Mijnwerkers	12,4
A.C.W.-Arbeiders	11,1
E.G.K.S.-Staalarbeiders	10,4
Arbeiders-P. de Bie	9,2
Landbouwers-P. de Bie	9,3

2. *De geschetste benedengrens, zoals bijvoorbeeld opgenomen in tabel 4, zou de basis van de berekening van de aftrek dienen uit te maken.*

Vermits de gezinsbudgetenquêtes thans op geregelde tijdstippen worden opgezet, zou met betrekking tot het besproken onderwerp de benedendrempel periodisch statistisch dienen te worden herzien, om de rechtspraak toe te laten konkrete aftrek-percentages te vestigen. Op die manier wordt vermeden dat men verder de weg opgaat van het gebruik van de quet-schaal, ingevoerd weliswaar om de aftrek te konkretiseren, gebruik dat echter zuiver mechanisch is en volledig in strijd met de geest en de opmerkelijke vooruitgang van de sociale wetenschappen in deze tijd.

F. DE BONDT,
*Lic. in de wiskunde,
aktuariële en ekon. wetensch.*

(1) Roger Pirson, Albert De Villé. *Traité de la responsabilité civile extra-contractuelle* T I, 604 blz., Bruxelles - Paris, 1935.

(2) R. Pirson, A. de Villé, o.c., blz. 466 en volg.

(3) Jan Ronse. *Schade en schadeloosstelling* (onrechtmatige daad). *Algemene Praktische rechtsverzameling*, 31 maart 1957.

(4) R. Pirson, A. de Villé, o.c., blz. 467.

(5) J. Ronse, o.c. blz. 880.

(6) A.C.W. Budgetenquête 1954. Een onderzoek naar het uitgavenschema van arbeidersgezinnen met een verschillend aantal kinderen. A.C.W. - 17e kongres, Brussel, 19, 20, 21 november 1954, 48 blz.

(7) A.C.W.-Budgetenquête 1954.

(8) P. de Bie. *Gezinsbudgetten in België 1957-1958*, Levenswijze in drie sociale beroepsmilieus. Nauwelaerts, Leuven - Parijs 1960, 432 blz.

(9^a) *Premiers résultats de l'enquête sur les budgets familiaux des travailleurs de la Ceca 1956/1957*. *Informations Statistiques*, 5e année, N° 6, octobre 1958, 281-336 blz.

(9^b) *Huishoudrekeningen van de arbeiders der EGKS 1956/1957*. *Statistische Mededelingen*, Serie Sociale Statistiek, N° 1, 1960, 440 blz.

(10) P. de Bie, o.c., blz. 78.

(11) B.I.T. *Méthodes d'enquête sur les conditions de vie des familles*, Rapport élaboré pour la Septième Conférence internationale des statisticiens du travail (Genève, septembre 1949). *Etudes et documents*, nouvelle série, n° 17, Genève, 1949, 73 blz.

(12) Om 2 bis uit de EGKS-enquête over te dragen op 2 en 3: 40 % naar woning (rubriek 3), 60 % naar kleding (rubriek 2).

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 5 december 1963.

Eerste Voorzitter: M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever: M. Vroonen.

Advokaat-generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Advokaten: Mrs. Fally en Pirson.

Echtscheiding. — Aard van de tegenvordering tot echtscheiding, die bij een eenvoudige conclusie kan worden ingesteld.

Tegenvorderingen tot echtscheiding kunnen bij eenvoudige conclusies worden ingesteld (art. 251 B.W.).

De als tegenvordering gekwalificeerde vordering heeft niet uitsluitend het karakter van een verwerende, incidentele en bij de zgn. «hoofdeis» bijkomende eis; vanwege de tot echtscheiding gedaagde echtgenoot strekt zij er toe ten nadele van de andere echtgenoot de echtscheiding te doen uitspreken.

Aldus ontstaan wederkerige en onderscheiden vorderingen, zodat de niet ontvankelijkheid van de eerste niet noodzakelijk die van de tweede tot gevolg heeft.

Barbier t./ Straunard.

Gelet op het bestreden arrest, op 7 december 1962 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 231, 236, 237, 238, 239, 239bis (wet van 14 december 1935, artikel 3), 251 (wet van 14 december 1935, artikel 2), 262, inzonderheid lid 4, (wet van 14 december 1935, artikel 4 en koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, artikel 42, bekrachtigd door de wet van 4 mei 1936, enig artikel, 272, 273 van het Burgerlijk Wetboek, 37, inzonderheid paragraaf 1, (wet van 15 maart 1932, artikel 8), 38, inzonderheid lid 1, van de wet van 25 maart 1876 bevattende titel 1 van het voorafgaand boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, 337 (koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, artikel 18, bekrachtigd door de wet van 4 mei 1936, enig artikel) en 470 (koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, artikel 18, bekrachtigd door de wet van 4 mei 1936, enig artikel) en 470 (koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, artikel 22, bevestigd door de wet van 4 mei 1936, enig artikel) van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, doordat, na terecht de hoofdeis tot echtscheiding van eiser door de verzoening van de echtgenoten vervallen verklaard te hebben en, dienvolgens, niet ontvankelijk, het bestreden arrest ontvankelijk en gegrond verklaart de tegenvordering tot echtscheiding van verweerster bij eenvoudige conclusies voor de eerste rechter ingesteld op grond van grove beledigingen welke van na de verzoening dateren, om de redenen, wat de ontvankelijkheid betreft, «dat indien het waar is dat in beginsel, rekening houdend met het incidenteel en bijkomend karakter van de tegenvordering deze slechts kan aangenomen worden indien zij zich bij een ontvankelijke hoofdeis voegt, deze regel op de rechtspleging tot echtscheiding niet kan toegepast worden... dat in zake echtscheiding, de eis, die als tegenvordering gequalificeerd wordt, niet zoals in het gemeen recht «een verweer» tegen de hoofdeis is; dat hij uitsluitend een aanval uitmaakt, daar de compensatie van de fouten

ter zake echtscheiding niet aangenomen is, en slechts door een band van verknochtheid met de hoofdvordering verbonden is; dat hij in feite geen tegeneis is maar een eis welke men als «wederkerig» zou kunnen kwalificeren;... dat indien artikel 251 van het Burgerlijk Wetboek de instelling toegelaten heeft van deze vordering bij eenvoudige conclusies, het alleen is om de pleiters vrij te stellen van het precontentieus gedeelte van de rechtspleging, dat bestemd is om zo mogelijk een verzoening van de echtgenoten te bewerken, en welke ondoeltreffend is gebleken;... dat eruit volgt dat, opdat een zogenaamde tegenvordering tot echtscheiding geldig zou kunnen ingesteld worden, het volstaat dat een hoofdrechtspleging, geldig als zodanig, haar contentieus gedeelte zou bereikt hebben, onverschillig of de hoofdeis al dan niet moet zegevieren ofwel zelfs door de verzoening vervallen moet verklaard worden»;

terwijl naar luid van de artikelen 272 en 273 van het Burgerlijk Wetboek, de eis tot echtscheiding vervalt door de verzoening van de echtgenoten en niet ontvankelijk moet verklaard worden; indien de hoofdeis niet ontvankelijk is, de tegenvordering tot echtscheiding na de verzoening ingesteld wegens feiten welke van na de echtscheiding dateren, bij eenvoudige conclusies overeenkomstig gezegd artikel 251 en zonder dat de rechtspleging van verzoening door gezegde artikelen 236 tot 239bis van het Burgerlijk Wetboek voorzien werkelijk plaats gegrepen heeft, evenmin ontvankelijk is; de tegenvordering tot echtscheiding incidenteel is, in de zin van gezegde artikelen 37, 38 van de wet van 25 maart 1876 en 337 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, en een karakter van verweer heeft in zover zij namelijk tot de verwerping strekt van de aanspraken van de tegenpartij wat de bewaring van de kinderen betreft, tot het bekomen van een onderhoudsgeld of een schadeloosstelling en tot de kosten, waaruit volgt dat haar ontvankelijkheid met deze van de hoofdeis verbonden is;

Overwegende dat, daar eiser, op 18 april 1961, een eis tot echtscheiding had ingesteld, verweerster staande hield dat deze eis niet ontvankelijk was, daar een verzoening zich in december 1958 voorgedaan had, na de feiten welke hij tot staving van zijn eis inriep; dat zij van haar kant niettemin, bij conclusies, een tegenvordering tot echtscheiding instelde, gegrond op grove beledigingen van na de voorziening dagtekenend; dat eiser, de gegrondheid van de exceptie van verzoening erkennend, staande hield dat de «tegevordering» niet ontvankelijk was indien de «hoofdeis» het niet was;

Overwegende dat het bestreden arrest de eis van de echtgenoot niet ontvankelijk verklaarde en die van de echtgenote ontvankelijk;

Overwegende dat naar luid van artikel 251 van het Burgerlijk Wetboek de tegenvorderingen tot echtscheiding bij eenvoudige conclusies kunnen worden ingesteld;

Overwegende dat in zake echtscheiding, de vordering als «tegevordering» gequalificeerd niet uitsluitend het karakter heeft van verwerende, incidentele en bij wege de tot echtscheiding gedagvaarde echtgenoot, er de genoemde «hoofdeis» bijkomende eis; dat zij, vanwege de tot echtscheiding gedagvaarde echtgenoot er toe strekt ook zelf de echtscheiding te bekomen, maar ten nadele van de echtgenoot; dat aldus wederkerige en onderscheiden vorderingen ontstaan, zodat de niet-ontvankelijkheid van de eerste niet noodzakelijk die van de tweede tot gevolg heeft;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiser tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 2 mei 1964.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. de Bersacques.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advokaten : Mrs. van Leynseele en Struye.

**Overeenkomst met uitdrukkelijk ontbindend beding. —
Principiële noodzakelijkheid van een ingebrekestelling, indien de schuldeiser hiervan niet vrijgesteld is.
— Wanneer is de ingebrekestelling niet meer vereist ?**

Wanneer een overeenkomst een uitdrukkelijk ontbindend beding bevat zonder nochtans de schuldeiser te ontslaan van de verplichting de schuldenaar in gebreke te stellen, kan de ontbinding principieel slechts geschieden, indien tot zulke ingebrekestelling wordt overgegaan.

De ingebrekestelling is niet meer vereist wanneer, hetzij uit het voorwerp of de aard van de overeenkomst, hetzij uit andere door de rechter vastgestelde omstandigheden blijkt, dat na het verstrijken van een bepaalde termijn de uitvoering van de verbintenis materieel onmogelijk is geworden of voor de schuldeiser geen nut meer kan vertonen.

Wellens t./ P.V.B.A. Plissage Hoevelinck.

Gelet op het bestreden arrest gewezen op 27 november 1962 door het Hof van Beroep te Gent;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1156, 1183, 1184, 1319, 1320, 1322, 1656, 1719, 1711, 1779 en 1794 van het Burgerlijk Wetboek;

eerste onderdeel, doordat het bestreden arrest aanneemt dat verweerster gerechtigd was, wegens eisers onvoldoende activiteit, het tussen partijen op 1 februari 1961 gesloten contract zonder ingebrekestelling te verbreken en derhalve, afgezien van de andere door eiser tegen verweerster gerichte verwijten, die het ongegrond verklaart, eisers vordering afwijst die strekte tot verbreking van dit contract ten nadele van verweerster, in zover zij steunde op die eenzijdige en wederrechtelijke verbreking, alhoewel het erkent dat partijen nagelaten hebben te bepalen wat er moet worden verstaan door het niet-voldoende actief optreden van de werkbesteller, dit is eiser, en terwijl, gelet op het onbepaald karakter van eisers verplichting, een uitdrukkelijk beding van ontbinding niet denkbaar was, zodat het appreciatierecht van de rechter bleef bestaan, die van dit recht alleen kon gebruik maken in het kader van voormeld artikel 1184, hetwelk een aanmaning vereist, en, zonder aanmaning, niet tot de gegrondheid van het verwijt van verweerster kon besluiten (schending van de artikelen 1134, 1183 en 1184 van het Burgerlijk Wetboek);

tweede onderdeel, doordat het bestreden arrest ook aanneemt dat verweerster het tussen partijen gesloten contract mocht verbreken zonder voorafgaande kennisgeving, terwijl de eenzijdige verbreking van een overeenkomst van dienstverhuring zonder voorafgaande

kennisgeving slechts toegelaten is mits recht op schadevergoeding voor de tegenpartij, schadevergoeding die ter zake door het contract uitgesloten was, zodat het arrest de bewijskracht van het contract van 1 februari 1961 miskent (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) en derhalve de gewone regels in zake verbreking van een contract dienden gevoegd te worden en verweerster aldus, zoals in het eerste onderdeel uitgelegd, eiser diende in gebreke te stellen (schending van al de andere in het middel aangeduide wetsbepalingen) :

Overwegende dat uit de aan het Hof regelmatig overgelegde stukken blijkt dat eiser op 1 februari 1961 de verbintenis heeft aangegaan bij verweerster, voor een termijn van drie jaar, al het reliëfplisséwerk te bestellen nodig voor zijn handel van damesklederen, tegen de eenheidsprijs van 175 frank, alsmede al het andere plisséwerk, tegen de prijs van de concurrentie, terwijl verweerster zich verplichtte de reliëfplisséwerken uitsluitend voor eiser uit te voeren;

Dat het contract bedong : « in geval de werkbesteller (hier eiser), niet voldoende actief meer optreedt en het verkoopcijfer te wensen overlaat, zal huidige overeenkomst als verbroken beschouwd worden, zonder dat hiervoor door geen enkel der partijen schadevergoeding zal kunnen gevorderd worden »;

Dat verweerster op 9 juni 1961 dit beding inriep om onmiddellijk en zonder voorafgaande ingebrekestelling het contract te verbreken;

Overwegende dat het arrest op de aanvoering van eiser dat verweerster het contract niet mocht verbreken, daar zij eiser niet in gebreke had gesteld, enkel antwoordt dat geen ingebrekestelling « vereist was, vermits bedongen werd dat, in geval van onvoldoende activiteit van de werkbesteller en zakencijfer, de overeenkomst als verbroken zal moeten beschouwd worden »;

Overwegende dat, wanneer de overeenkomst een uitdrukkelijk ontbindend beding bevat, zonder nochtans de schuldeiser te ontslaan van de verplichting de schuldenaar in gebreke te stellen, die ontbinding principieel slechts kan geschieden indien tot zulke ingebrekestelling werd overgegaan;

Overwegende, weiswaar, dat de ingebrekestelling niet meer vereist is wanneer hetzij uit het voorwerp of de aard van de overeenkomst, hetzij uit andere door de rechter vastgestelde omstandigheden, blijkt dat na het verstrijken van een bepaalde termijn de uitvoering van de verbintenis materieel onmogelijk is geworden of voor de schuldeiser geen nut meer kan vertonen;

Doch overwegende dat uit geen vaststelling van het arrest blijkt dat zulks ten deze het geval was;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

en zonder acht te slaan op het tweede onderdeel, dat geen uitgebreider vernietiging zou kunnen medebrengen;

Vernietigt het bestreden arrest, behalve in zover hierbij het beroepen vonnis wordt bevestigd daar waar het een deskundig onderzoek nopens de punten 2, 3 en 4 beveelt;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 9 juni 1964.

Voorzitter : M. Mast.

Raadsheren : M.M. Mees en Adriaens.

Substituut-auditeur-generaal : M. Lenaerts.

Pensioenen voor arbeiders en bedienden. — Administratieve rechtscolleges. — Vereiste hoedanigheid om hoger beroep in te stellen.

Wanneer een echtgenoot genoeg neemt met de getroffen beslissing die hem slechts een gedeeltelijk pensioen toekent en nalaat zijn aanspraken op het volle pensioen te doen gelden, mag de feitelijk gescheiden echtgenote, die recht heeft op de helft van het rustpensioen van haar man, zelf tegen de administratieve beslissing waarbij aan de echtgenoot een gedeeltelijk pensioen wordt toegekend, het beroep instellen dat artikel 9, 1 van het K.B. van 28 april 1958 open stelt voor de betrokkenen wie die beslissing aanbelangen.

Trouwens de bewoordingen van artikel 30, derde lid, van het K.B. van 17 juni 1955 zomin als de bedoeling die er aan ten grondslag ligt, maken een onderscheid mogelijk tussen het geval waarin de man volledig nalaat zijn rechten op rustpensioen te doen gelden en dit, waarin de nalatigheid beperkt wordt tot het niet doen gelden van alle jaren tewerkstelling of het niet aanwenden van alle rechtsmiddelen.

De Ram t/ Rijksdienst voor arbeidspensioenen.

Arrest nr. 10.677.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing van 23 april 1963, waarbij de hoge commissie voor pensioenen het bedrag van het rustpensioen voor arbeiders, toegekend aan Triphon Lambrechts, echtgenoot van verzoekster, bepaalt op 16.868 frank van 1 februari 1961 af en op 25.302 frank met ingang van 1 april 1961;

Overwegende dat Triphon Lambrechts op 13 december 1960 een arbeidspensioen aanvraagde en dat verzoekster, die feitelijk gescheiden is van haar man, op 27 maart 1961, door toedoen van de commissie van openbare onderstand te Brugge haar aanspraak op de helft van dit rustpensioen deed gelden; dat de Minister van Sociale Voorzorg, oordelende dat de betrokkene het jaar 1956 niet als een jaar van tewerkstelling als arbeider kon doen in aanmerking komen, hem bij beslissing dd. 26 oktober 1961 een gedeeltelijk pensioen toekende, waarvan hij het bedrag bepaalde op 16.868 frank van 1 februari 1961 af en op 25.302 frank van 1 april 1961 af, de helft van laatstgenoemd bedrag aan verzoekster toekomend; dat de betrokkene niet in beroep kwam van die beslissing, verzoekster wel; dat de commissie van beroep, overeenkomstig de eis van verzoekster, ook het jaar 1956 als jaar van tewerkstelling in aanmerking nam en bij beslissing dd. 25 mei 1962 het volle bedrag van het rustpensioen, hetzij 36.900 frank toekende met ingang van 1 februari 1961; dat de bestreden beslissing werd genomen op hoger beroep van de Minister van Sociale Voorzorg;

Overwegende dat de bestreden beslissing wat betreft de vaststelling van het bedrag van het rustpensioen op 25.302 frank, steunt op de considerans : « dat de » commissie een beslissing heeft getroffen naar aanleiding van het beroep dat door de echtgenote werd ingesteld; dat alleen de pensioenaanvrager gebruik

» kan maken van het recht op beroep; dat hij deze » mogelijkheid niet heeft benut en dat dienvolgens het » beroep van de echtgenote niet ontvankelijk is; dat » mevrouw De Ram weliswaar door middel van een ter » post aangekend schrijven kennis heeft gekregen van » de beslissing die te haren opzichte werd getroffen in » het licht van de bepalingen van artikel 30 van het » algemeen reglement en dat haar recht op beroep werd » verleend; dat evenwel dit recht beperkt blijft tot » de toepassing van genoemd artikel; dat zij echter ten » onrechte argumenten aanvoert strekkende tot opvoering van het bedrag van het rustpensioen dat aan » de man kan worden verleend »;

Overwegende dat verzoekster de schending inroept van artikel 30 van het koninklijk besluit van 17 juni 1955 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 8 mei 1958; dat, luidens het eerste lid van die bepaling, de feitelijk gescheiden of de van tafel en bed gescheiden vrouw, die in België verblijft, de helft van het rustpensioen van haar echtgenoot kan bekomen; dat het derde lid van dezelfde bepaling luidt : « Wanneer de » echtgenoot afwezig is of nalaat zijn rechten op rust- » pensioen te laten gelden, mag de feitelijk gescheiden » of de van tafel en bed gescheiden echtgenote, in zijn » plaats en in dezelfde vorm, de toekenning vragen van » het deel waarop zij, krachtens lid 1 van dit artikel » recht heeft »; dat verzoekster betoogt dat de hoge commissie ten onrechte, want in strijd met de ingeroepen bepaling, het door haar tegen de ministeriële beslissing dd. 26 oktober 1961 ingesteld beroep niet ontvankelijk verklaart en zodoende aan de echtgenote het recht ontzegt op te treden in de plaats van de man telkens wanneer deze slechts gedeeltelijk in gebreke blijft zijn rechten te doen gelden;

Overwegende dat het aandeel van de feitelijk gescheiden echtgenote bepaald is op de helft van het rustpensioen van de man en het bedrag ervan derhalve afhangt van dat van het rustpensioen; dat de ministeriële beslissing dd. 26 oktober 1961 verzoekster aanbelange ook wat de vaststelling betreft van het pensioenbedrag, in zover deze een weerslag had op het bedrag van haar aandeel; dat, vermits haar echtgenoot, genoeg nemend met de getroffen beslissing, naliet zijn aanspraken op het volle rustpensioen te doen gelden, zij het beroep tegen administratieve beslissing, dat artikel 9, § 1, van het koninklijk besluit van 28 april 1958 open stelt voor de betrokkenen wie die beslissingen aanbelangen, dan ook zelf kon instellen; dat trouwens de bewoordingen van het derde lid van de ingeroepen bepaling zomin als de bedoeling die eraan ten grondslag ligt, een onderscheid mogelijk maken tussen het geval waarin de man volledig nalaat zijn rechten op rustpensioen te doen gelden en dit, waarin de nalatigheid beperkt is tot het niet doen gelden van alle jaren van tewerkstelling of het niet aanwenden van alle rechtsmiddelen; dat het middel gegrond is.

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 23 april 1963 van de hoge commissie voor pensioenen is vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal in de registers van bovenvermelde commissie worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing.

Artikel 3. — De zaak wordt verwezen naar de anders samengestelde commissie.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 19 maart 1962.

Voorzitter: M. Bossaert.

Raadsheren: M.M. Van Malleghem en Beeckman.

Eerste advocaat-generaal: M. Vanhoudt.

Advokaten: Mrs. Deceuninck en Top loco Ronse.

Bevoegdheid en aanleg. — Kosteloze ongevallenverzekering, waarbij bij het intreden van bepaalde voorvallen vaste vergoedingen aan de abonné's van een weekblad worden uitgekeerd. — Niet toepasselijkheid van art. 12 van de wet op de bevoegdheid.

Art. 12 van de wet op de bevoegdheid geldt uitsluitend ter zake van vorderingen met een indemnitair karakter.

De litigieuze kosteloze ongevallenverzekering dekt niet de vergoeding van schade, maar alleen de betaling van een bepaalde som.

Develtere t./ N.V. Het Volk.

Gezien de stukken o.m. in eensluidende uitgifte overgelegd, het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent, eerste burgerlijke kamer, op 8 februari 1961;

Overwegende dat het beroep tijdig en in regelmatige vorm werd ingesteld;

Overwegende dat appellante aan de N.V. Drukkerij «Het Volk» de betaling vordert van de som van 30.000 fr. op grond van art. 3, 11° van een kosteloze ongevallenverzekering verbonden aan het abonnement op het weekblad «Ons Zondagsblad», uitgegeven door geïntimeerde;

Overwegende dat appellante het vonnis a quo aanvecht omdat de eerste rechter zich onbevoegd verklaarde «ratione materiae» om kennis te nemen van de eis;

Overwegende dat de kwestieuze verzekeringsovereenkomst in hoofde van geïntimeerde ontegensprekelijk en handelskarakter heeft;

Overwegende dat appellante zich echter beroept op art. 12, laatste lid van de bevoegdheidswet (wet van 27-3-1891) volgens hetwelk de rechtbanken van koophandel in geen geval beslissen over betwistingen wegens vergoeding voor schade veroorzaakt hetzij door dood, hetzij door lichamelijke verwonding of ziekte;

Overwegende dat de ingeroepen wetsbepaling ten doel heeft de beoordeling van de kiese kwesties die zich kunnen stellen in vorderingen die strekken tot vergoeding van door ongeval veroorzaakte zedelijke en stoffelijke schade, aan de burgerlijke rechtbanken over te laten (Memorie van toelichting, wet 17 maart 1891, Pasin. 1891, p. 170);

dat deze wet derhalve, naar de geest en de tekst, uitsluitend toepasselijk is op vorderingen die een indemnitair karakter hebben;

Overwegende dat het in casu gaat om een verzekeringsovereenkomst die de betaling verzekert van een som en niet de vergoeding van een schade;

dat zulks immers blijkt uit de omstandigheid dat de gestipuleerde sommen verschuldigd zijn onverschillig de geleden schade of zelfs bij ontstentenis van enigerlei schade, alsmede uit de door de rechtsleer en rechtspraak aangenomen regel dat niets zich ertegen verzet dat tegelijkertijd verschillende individuele verzekeringsovereenkomsten gesloten worden en dat het slachtoffer of de belanghebbende aan de dader van het ongeval de volledige herstelling der geleden schade

mag vorderen, zonder dat deze de door de verzekeringsmaatschappij uitbetaalde sommen mag aftrekken van de door hem verschuldigde vergoedingen (R.P.D.B. V°, Assurances Terrestres, nrs. 18 en 19, Van Eeckhout: Le Droit des assurances terrestres, editie 1933, nr. 67);

Overwegende dat het enkel bewijs van het ongeval recht geeft, volgens de in het contract bepaalde voorwaarden, op de betaling der gestipuleerde sommen (R.P.D.B. V°, Ass. Ter., nr. 17);

Overwegende weliswaar, dat tussen de verzekeraar en het slachtoffer of de belanghebbende zou kunnen gediscussieerd worden over de toepassingsvoorwaarden der polis en, zoals in onderhavig geval, over gronden tot verval van de waarborg, dat dit echter het karakter van de overeenkomst niet wijzigt;

Overwegende dienvolgens dat de wet van 27 maart 1891 de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel niet uitgesloten heeft omtrent individuele ongevallenverzekeringen (O. Malter, «De la nature de l'assurance individuelle contre les accidents, R.G.A.R. 1929, nr. 473); dat de eerste rechter dienvolgens zich terecht onbevoegd verklaarde;

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt in zijn eensluidend advies;

Verklaart het beroep ontvankelijk, doch ongegrond, bevestigt dienvolgens het vonnis a quo;

Verwijst appellante in de kosten van de aanleg;

NOOT: Het bestreden vonnis van de Rechtbank te Gent d.d. 9 februari 1961, verschijnt eveneens in dit nummer.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 9 februari 1961.

Voorzitter: M. Serck.

Rechters: M.M. De Brauwere en Colle.

Advokaten: Mrs. Deceuninck en Ronse.

Bevoegdheid en aanleg. — Kosteloze ongevallenverzekering waarbij bij het intreden van bepaalde voorvallen vaste vergoedingen aan de abonné's van een weekblad worden uitgekeerd. — Niet toepasselijkheid van art. 12 van de wet op de bevoegdheid.

De vordering, gesteund op de aan de abonné's van een weekblad verstrekte kosteloze ongevallenverzekering (waarbij vaste vergoedingen bij het intreden van bepaalde voorvallen worden uitgekeerd) heeft niet tot voorwerp het herstel van de schade, veroorzaakt door de dood of door een lichamelijk letsel of ziekte, maar de uitbetaling van een vooraf bepaalde vaste geldsom.

Art. 12 van de wet op de bevoegdheid is derhalve niet toepasselijk.

Develtere t./ N.V. Het Volk.

Overwegende dat de eis er toe strekt de verweerster te doen veroordelen om aan de eiseres te doen betalen, vermeerderd met de gerechtelijke intresten en de gedingskosten, de vergoeding van 30.000 fr. die zij zich verbonden had, overeenkomstig de bepalingen van een

kosteloze verzekeringsovereenkomst, aan de eiseres, als lezeres van het weekblad « Ons Zondagsblad », uit te keren in geval van overlijden door ongeval van haar echtgenoot;

Overwegende dat de verweerster, op grond van het artikel 2 van de wet van 15 december 1872 en het artikel 12 van de wet van 25 maart 1876, aanvoert dat de Rechtbank van Koophandel bevoegd is om van onderhavige eis kennis te nemen, en de onbevoegdheid van de burgerlijke rechtbank opwerpt;

Overwegende, dat de eiseres daarentegen voorhoudt dat de burgerlijke rechtbank ter zake uitsluitend bevoegd is, vermits de wet van 27 maart 1891 voorschrijft dat in geen enkel geval de Rechtbanken van Koophandel kennis nemen van de betwistingen die er toe strekken de schade te herstellen veroorzaakt hetzij door de dood van een persoon, hetzij door lichamelijke letsels of ziekte;

Overwegende, dat in de kosteloze ongevallenverzekeringsovereenkomst, die de verweerster door bemiddeling van de N.V. De Volksverzekering met de lezers van haar weekblad « Ons Zondagsblad » afsluit, bedongen wordt, dat voor bepaalde verminkingen en breuken opgelopen tijdens een ongeval, of in geval van overlijden door ongeval van een der hoofdverzekerden of van een van de kinderen van het gezin, bepaalde vergoedingen uitbetaald zullen worden, waarvan het bedrag forfaitair vastgesteld is en die dezelfde zijn voor al de lezers, onverschillig hun beroep en de door hen geleden schade;

Overwegende, dat hieruit volgt dat de tussen de partijen afgesloten overeenkomst niet de vergoeding verzekert van een schade, maar uitsluitend de uitbetaling van een som;

Overwegende dat, nu de eiseres de betaling van deze som nastreeft, zij bezwaarlijk kan staande houden dat de eis het herstellen van een door de dood van een persoon geleden schade tot voorwerp heeft (Rb. Brussel 3 juli 1944, P. III, blz. 48);

Overwegende, dat de eis dan ook op grond van de wet van 27 maart 1891 niet aan de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel is onttrokken; dat de verweerster derhalve met recht de onbevoegdheid van de burgerlijke rechtbank opwerpt;

Om die redenen :

De Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935, alle andere conclusies van de hand wijzende;

Verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van de eis;

Veroordeelt de eiseres in de gedingskosten.

NOOT: Vorenstaand vonnis werd door het Hof van Beroep bij arrest van 19 januari 1962 bevestigd. Deze laatste beslissing is in dit nummer eveneens opgenomen.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

2e Kamer. — 10 oktober 1964.

Voorzitter : M. A. Fraeys.

Rechters : M.M. R. De Smet en L. De Nys.

Advokaten : Mrs. H. Devroe, A. Heymans, J. Dinneweth en H. Demeere.

Scheidsmuur. — Verkoop van eigendom. — Voorbehoud gemeenzaamheid van muur bij verkoop. — Ongeldigheid. — Geldig als persoonlijk recht van schuldvordering op het ontvangen van de prijs der overname. — Verplichting deze vordering in verkoopakte te vermelden.

1. *Het beding waarbij een eigenaar van een privatieve muur, bij verkoop van zijn eigendom, of de aannemer-bouwer van een muur, zich de gemeenzaamheid van deze muur voorbehoudt, is ongeldig, in zover het een zakelijk recht, nl. de eigendom van deze muur, ten gunste van de bedingende partij in het leven roept. Dergelijke clause is daarentegen wel geldig als beding waarbij een partij te haren gunste een persoonlijk vorderingsrecht voorbehoudt om, ingeval van aanbouw tegen de muur, de overnameprijs te ontvangen.*
2. *Dit vorderingsrecht verjaart na verloop van 30 jaar sedert de gemeenmaking van de muur door aanbouw.*
3. *Vermits cessie van schuld niet mogelijk is, komt deze clause voor als een beding ten gunste van een derde, nl. ten gunste van de oorspronkelijke verkoper of aannemer-bouwer van de muur. De opeenvolgende kopers zijn ertoe gehouden, wanneer zij op hun beurt verkopen, dit beding te laten inlassen, op straf van schadevergoeding.*
4. *De huidige eigenaar van het huis, in wiens akte het beding niet voorkomt, ontvangt rechtsgeldig van de aanbouwende gebuur de prijs der gemeenmaking van de muur.*

Inzake Lombaert t./ Rau en consoorten.

Gezien de akten d.d. 8 januari en 19 januari 1963, van gerechtsdeurwaarder Jozef Ryckbest van Oostende, en de akte van gerechtsdeurwaarder Leroy Emmanuel van Brussel, op 23 januari 1963, aan de beroepenen in persoon betekend, houdend hoger beroep tegen het vonnis verleend tussen partijen op tegenspraak de 18 december 1962 door de heer Vrederechter van het kanton Oostende, hetwelk niet blijkt betekend te zijn geworden aan appellant en waarvan een regelmatige uitgifte voorligt;

Gezien de besluiten van partijen, en gehoord de raadslieden in hun middelen en besluiten;

Gelet op artikel 2 en 24 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Overwegende dat beide zaken verknocht zijn;

Overwegende dat het hoger beroep, regelmatig naar de vorm, tijdig is ingesteld; dat de ontvankelijkheid ervan niet wordt aangevochten; dat het hoger beroep derhalve ontvankelijk is; dat het in subsidiaire orde

ingesteld incidenteel beroep door eerste geïntimeerde eveneens ontvankelijk is;

Overwegende dat de eis ingeleid door eerste geïntimeerde Rau Lydia, tegen appellant, en tweede en derde geïntimeerde, strekt tot veroordeling om te betalen, solidairlijk, minstens in solidum of de ene bij gebreke aan de andere, de som van 10.000 fr. voor de overname door de derde geïntimeerde Lauwereins van de gemeenzaamheid van een muur die dezes erf scheidt van dat van tweede geïntimeerde Zeebroeck; dat de eis ontvankelijk en gegrond werd verklaard doch enkel ten aanzien van appellant;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte oordeelde dat het beding waarbij een eigenaar van een privatieve muur bij verkoop van zijn eigendom, of de aannemer-bouwer van een muur, zich de gemeenzaamheid dezer muur voorbehoudt, geldig is, in zover het een zakelijk recht, nl. de eigendom van deze muur, ten gunste van de bedingende partij in het leven roept;

Overwegende immers dat met de rechtsleer en rechtspraak moet aangenomen worden dat de gemeenzaamheid van een scheidsmuur, het bestaan van twee neven elkander liggende erven veronderstelt die aan onderscheidene eigenaars toebehoren;

dat ingeval van verkoop van een huis de grond waarop dit huis en zijn muren zijn gebouwd, verkocht wordt zodat ten aanzien van zijn geburen, de verkoper ophoudt eigenaar te zijn van een aan het erf van de naburen aanpalende eigendom;

dat derhalve dergelijk beding gekwalificeerd als een beding waarbij het zakelijk recht van eigendom over een scheidsmuur wordt voorbehouden, als dusdanig ongeldig is (Hilbert, *Traité de la Mitoyenneté*, nr. 239, laatste alinea, *Rechtspraak in De Page, Tome V*, nr. 1191, voetnota 2);

Overwegende dat dergelijk beding daarentegen wel geldig is als het gekwalificeerd wordt als een beding waarbij een partij te haren gunste een persoonlijk vorderingsrecht voorbehoudt om in geval van aanbouw tegen de muur, de overnameprijs te ontvangen (Hilbert, *Traité de la Mitoyenneté*, nr. 233 en volgende); dat derhalve de bedoeling van partijen in de koopakte van notaris F. Van Caillie d.d. 7-7-1922 (De Vlieger aan De Rycker) dient nagegaan; dat het beding klaarblijkelijk de bedoeling van partijen weergeeft een vorderingsrecht te scheppen ten voordele van De Vlieger om de overnameprijs te ontvangen in geval van gemeenmaking van de muren; dat dit beding dus geldig is;

Overwegende dat in gezegde notariële akte de partij De Rycker zich verbond een toekomstige schuldvordering tot ontvangen van de overnameprijs in geval van gemeenmaking der muur door aanbouw vanwege zijn geburen, over te dragen aan De Vliegheer, zijnde een verbintenis om iets te doen, voorwaardelijke verbintenis (opschortende voorwaarde) waarvan de uitvoering eisbaar zou worden eventuele conditione, namelijk wanneer de muur gemeen gemaakt werd door er tegenaan te bouwen; dat het vorderingsrecht van Rau, rechtsopvolger van De Vliegheer, verjaart na verloop van dertig jaar sedert de gemeenmaking der muur door aanbouw; dat in 1956 werd aangebouwd; dat de vordering dus niet verjaard is;

Overwegende dat waar cessie van schuld niet mogelijk is (wel schuldvernieuwing, door verandering van schuldenaar ter oorzaak van schuldovername of schuldoverzetting, met toestemming van de schuldeiser (artikelen 1274 en 1275 B.W.) de partij De Rycker toen hij op zijn beurt het huis verkocht aan appellant Lombaert, in de koopakte (notaris Van Iseghem d.d.

13 augustus 1923); als verkoopvoorwaarde deed inlassen «de helft der beide gemene zijdsmuren zullen de eigendom blijven van de heer Edouard Cyrille De Vliegheer, bouwkundig aannemer, wonende te Oostende; dat dit beding als een beding ten gunste van een derde (De Vliegheer) voorkomt;

Overwegende dat appellant bij verkoop van het huis aan Zeebroeck naliet in de verkoopakte, een eensluidende verkoopvoorwaarde te doen inlassen als deze welke in zijn aankoopakte voorkwam, zijnde het beding ten gunste van De Vliegheer, ten einde zich tegen de aanspraak van deze laatste, in geval van gemeenmaking van de scheidsmuur, te vrijwaren; dat appellant vergeefs poogt te doen aannemen dat de woorden voorkomende in de akte van verkoop aan Zeebroeck (notaris F. Van Caillie, d.d. 5 juli 1929) «zonder enige uitzondering noch voorbehouding — en enkel verkocht met de rechten die de verkoper bezit» dienen uitgelegd als een beding ten gunste van een derde, dat die derde niet vernoemd wordt en dus de koper Zeebroeck onbekend bleef; dat het ingelaste voorbehoud «enkel verkocht met de rechten die de verkoper bezit» enkel slaat op de zakelijke rechten die het voorwerp van de verkoop uitmaken, als dusdanig door de aankoper kunnen nagegaan worden, ten kantore van hypotheek waar deze zakelijke rechten zijn ingeschreven, en niet op de persoonlijke verbintenis door appellant aangegaan ten opzichte van De Vliegheer;

Overwegende dat een andersluidend advies vanwege de instrumenterende notaris Van Caillie niet dienend is, en als een argument pro domo voorkomt;

Overwegende dat de privatieve eigendom van de scheidsmuur aan de opeenvolgende kopers van het huis heeft behoord (De Rycker-Lombaert-Zeebroeck); dat het eigendomsrecht van Zeebroeck en geen enkel zijner attributen beperkt zijnde, deze een vorderingsrecht bezit tegen de aanbouwende gebuur Lauwereins tot betaling van de prijs der gemeenmaking en rechtsgeldig heeft uitgeoefend, dat Lauwereins zich geldig in handen van Zeebroeck heeft bevrijd;

dat het in subsidiaire orde ingesteld incidenteel beroep ongegrond is;

Overwegende dat appellant door zijn aankoopakte verbonden om in geval van gemeenmaking van de muur zijn schuldvordering tot innen van de overnameprijs aan eerste appellante over te dragen, en zich zelf door eigen verzuim in de onmogelijkheid hebbende gesteld zijn verbintenis na te komen of te doen nakomen ter eigen vrijwaring, door de koper van zijn huis (Zeebroeck) tot betalen van de gevorderde schadevergoeding is gehouden;

Overwegende dat het hoger beroep dus ongegrond is;

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijzende op tegenspraak en in graad van beroep, voegt samen de zaken ingeschreven ter Algemene Rol onder nummers 22259 en 22302, en door een en zelfde vonnis wijzende, ontvangt het beroep :

Verklaart het ongegrond;

Verklaart het door eerste geïntimeerde in subsidiaire orde ingestelde incidenteel beroep eveneens ongegrond;

Verwijst appellant tot de kosten van de aanleg van hoger beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 23 september 1964.

Voorzitter : M. Ceulemans.

Rechters : M.M. Majeau en Massa.

Advokaten : Mrs. Lesthaeghe en Van den Berghe.

Arbeidsongevallen van zeelieden. — Overboordvallen van een bemanningslid bij het verlenen van hulp aan een wegens dronkenschap in moeilijkheden geraakt ander bemanningslid.

Het overboord vallen (en verdrinken) van een lid van de scheepsbemanning, dat aan een in nood verkerend ander lid (ten gevolge van een dronkemanskuur) spontaan hulp verleent, is als een arbeidsongeval tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst te beschouwen. Zelfs indien het slachtoffer een glas te veel zou gedronken hebben, zou het ongeval toch uiteraard als met de gevaren der zee verbonden aan te merken zijn.

Gemeenschappelijke Kas voor de Koopvaardij t./ Geerts.

Gezien de stukken des gedings en onder meer :

1. de uitgifte van het vonnis uitgesproken door de Vrederechter van het vierde kanton te Antwerpen op 11 december 1963;

Overwegende dat het beroep, tijdig en regelmatig naar de vorm ingesteld, ontvankelijk is;

Voorwerp van de eis en vonnis van de vrederechter.

Overwegende dat wijlen de echtgenoot van de beroepene, Lambrechts Albert, zeeman was; dat in de nacht van 19 op 20 september 1962 hij aan boord van een schip van de N.V. Belgian Fruit Lines hulp verleende aan een werkmakker, die zich in nood bevond, en dat hij daarbij over de reling in zee viel en verdween;

Overwegende dat de Belgian Fruit Lines verzekerd wordt door de appellante;

Overwegende dat de eis van de oorspronkelijke aanlegster, thans beroepene, voornamelijk ertoe strekt te zeggen voor recht dat wijlen Lambrechts het slachtoffer was van een dodelijk arbeidsongeval, en de oorspronkelijke verweerster, thans appellante, te veroordelen om te betalen voor begrafeniskosten 10.736 F, aan de weduwe een jaarlijkse rente van 32.209 F en aan ieder van de kinderen een jaarlijkse rente van 16.105 F, samen 75.155 F;

Overwegende dat de Vrederechter voor begrafeniskosten 8.824 F, voor de rente voor de weduwe 32.208 F per jaar en voor de twee kinderen 32.208 F per jaar toegekend heeft.

Overwegende dat appellante betwist dat het ongeval een arbeidsongeval zou zijn, maar voorhoudt dat het een gevolg was van een drinkgelag;

Overwegende dat het strafrechtelijk onderzoek over deze feiten zonder gevolg gerangschikt werd;

Overwegend dat blijkt uit dit onderzoek dat het ongeval zich voordeed iets vóór 0,13 uur; dat er in de kabine van de motorman Ledez verscheidene leden van de bemanning, waaronder het slachtoffer, hun vrije tijd doorbrachten met whisky en coca-cola te drinken en dat zij aldus minstens een drietal flessen whisky verbruikten; dat luidens de verklaring van de steward Vleminckx de drinkebroers zich onder de invloed van de drank bevonden; dat uit het onderzoek nochtans niet blijkt dat het slachtoffer werkelijk dronken zou geweest zijn; dat op zeker ogenblik Ledez wou tonen dat men

door een patrijspoort kan kruipen; dat hij inderdaad zijn bovenlichaam door de patrijspoort wrong zodat alleen zijn benen nog in de kabine bleven en hij half buiten het schip boven zee hing; dat hij echter niet meer terug in de kabine kon geraken alhoewel zijn gezellen aan zijn benen trokken; dat het slachtoffer zich dan aan dek begaf om te trachten langsdaar Ledez te helpen; dat hij een hand naar de hangende Ledez reikte en met de andere hand de reling vasthield; dat deze poging vruchteloos zijnde, hij de reling volledig losliet om ook de andere hand naar Ledez toe te steken; dat hij dan over boord viel en in zee verdween;

Overwegende dat het ongeval gebeurde tijdens het dienstkontraat; dat dit niet betwist wordt;

Overwegende dat het spontaan hulp verlenen aan een lid van de bemanning, dat zich aan boord van het schip in nood bevindt, moet beschouwd worden als vallend in de uitvoering van het dienstkontraat; dat deze zienswijze ook geldt wanneer die man in nood geraakt is ingevolge een dronkemanskuur; dat zoals reeds uiteengezet werd niet bewezen is dat het slachtoffer dronken was; dat zelfs indien hij een glas teveel gedronken had, dit niet belet dat hij hulp verleend heeft en verongelukt is in de uitvoering van zijn dienstcontract;

Overwegende dat de beroepene in pleidooi ook terecht gezegd heeft dat het ongeval van die aard is dat het behoort tot de uiteraard met de zee verbonden gevaren; dat de Rechtbank oordeelt dat wanneer een zeeman overboord valt terwijl hij tracht hulp te verlenen aan een bemanningslid dat zich in nood bevindt, hij het slachtoffer is van een gevaar dat uiteraard verbonden is met de zee;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Rechtdoende op tegenspraak in hoger beroep;

Na erover beraadslaagd te hebben;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;

Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond en wijst de appellante ervan af;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt de appellante tot de kosten van het beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPEL

12 februari 1964.

Voorzitter : M. Talpe.

Rechters : M.M. Vernimmen en Couckuyt.

O.M. : M. Soenen.

Advokaten : Mrs. Dumolein en Camerlynck.

Registratierechten. — Ondeelbare verplichting van alle contracterende partijen onderhandse akten ter registratie aan te bieden. — Onderhandse wederzijdse koop- en verkoopbelofte, waarin de eigendomsoverdracht aan bepaalde voorwaarden is onderworpen. — Registratierechten slechts verschuldigd na de eigendomsoverdracht.

De verplichting tot aanbidding ter registratie van de onderhandse akten en tot betaling van de rechten en boeten, berust ondeelbaar op de contracterende partijen (art. 35, 6° van het wetboek der registratie-hypotheek- en griffierechten). Een wederkerige koop-verkoopbelofte met onmiddellijke koop en verkoop is in principe een werkelijke verkoopovereenkomst. De

partijen kunnen evenwel de eigendomsoverdracht aan bepaalde voorwaarden onderwerpen. In de litigieuze onderhandse akte zijn voorwaarden opgenomen, die voor gevolg hebben dat de eigendom slechts na de vervulling van deze voorwaarden zal overgedragen worden. Eerst nadien zijn de registratierechten verschuldigd.

Struyve t/ Minister van Financiën (Ontvanger der registratie en domeinen te Ieper).

Overwegende dat de vordering van eiseres ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat verweerder zal gehouden zijn binnen de 24 uren na de betekening van het tussen te komen vonnis, handlichting te verlenen van het uitvoerend beslag, ten zijn verzoeken gelegd op 18 maart 1963 ten laste van eiseres;

en bij gebreke hieraan te voldoen te zeggen dat het vonnis als handlichting zal gelden. Tevens verweerder te horen veroordelen om aan eiseres te betalen ten titel van schadevergoeding de som van 10.000 fr.;

Retroacten.

Overwegende dat op 7 januari 1961 tussens eiseres Struyve Marie-Louise enerzijds en De Meyere Marcel en Hoflack Denise, anderzijds, een onderhandse overeenkomst werd afgesloten, betiteld compromis van verkoop, waarbij De Meyere en Hoflack zich verbinden te kopen de eigendom van Struyve M.-L. zijnde woonhuis en bijhorigheden, Rijselstraat 19, te Ieper, voor de som van 715.000 fr. en waarbij Struyve M.-L. zich ertoe verbindt bovengenoemde eigendom te verkopen voor 715.000 fr.;

Dat de overeenkomst verder bepaalt dat partijen zich verbinden op 10 januari 1961 naar notaris Stockman te Moorslede te gaan ter vastlegging van de genoemde verplichtingen en tot de betaling van tien per honderd voorschot zijnde 71.500 fr. Tevens is gestipuleerd dat de akte zal verleden worden voor Notaris Stockman omstreeks het huwelijk van De Meyere Marcel en Hoflack (juni-juli 1961);

Overwegende dat verweerder op 7 maart 1963 een dwangsbijzetting heeft uitgevaardigd dat aan eiseres en aan De Meyere en Hoflack betekend werd op 13 maart 1963 en waarbij aan de betekenden bevel werd gedaan te betalen: A) ondeelbaar door allen; 1. de som van 78.650 fr. voor registratierechten art. 44 Wetboek registratie; 2. 78.650 fr. voor boete, art. 41 zelfde wetboek; B) hoofdelijk door al de betekenden: een bedrag van 30 fr. voor zegelrecht, art. 8-23 zegelwetboek; G) persoonlijk door ieder der betekenden: de som van 300 fr. als boete art. 42 zegelwetboek;

Overwegende dat verweerder op 18 maart 1963 uitvoerend beslag liet leggen op de meubelen en roerende goederen zich bevindende in het woonhuis van eiseres;

Ten gronde:

Overwegende dat eiseres haar vordering tot handlichting steunt op twee middelen: 1) dat de verplichting een onderhandse akte te laten registreren alleen op de kopers berust en niet op de verkoopster; 2) dat er geen eigendomsoverdracht heeft plaats gehad;

Overwegende dat verweerder tegen het eerste middel terecht aanvoert dat overeenkomstig artt. 35-6 en 41 W.R.R. de verplichting tot aanbidding ter registratie van de onderhandse akten en tot betaling van de rechten en boeten rust op al de contracterende partijen en dat hetzelfde geldt voor het zegelrecht (art. 42 zegelwetboek);

Overwegende dat wat het tweede middel betreft, er dient nagegaan of de overeenkomst van 7 januari 1961, eigendomsoverdracht heeft teweeggebracht;

Overwegende dat in het zogenoemd compromis partijen « zich verbinden te kopen en te verkopen » en zich eveneens verbinden op 10 januari 1961 naar notaris Stockman te gaan ter vastlegging van voornoemde verplichtingen;

Overwegende dat uit de gebruikte bewoordingen blijkt dat kwestieuze overeenkomst een wederkerige koop-verkoopbelofte inhoudt, aan de er in vastgestelde prijs;

Overwegende dat de wederkerige verkoopbelofte waarin partijen onmiddellijk akkoord zijn te verkopen en te kopen in principe een werkelijke verkoop daartelt;

Overwegende nochtans dat het mogelijk is, bij toepassing van artikel 1134 B.W.B. dat de partijen die zich verbinden te verkopen en te kopen, de eigendomsoverdracht aan bepaalde voorwaarden te onderwerpen (De Page IV, nr. 244 in fine);

Overwegende dat in de overeenkomst van 7 januari 1961 partijen stipuleren zich te verbinden op 10 januari 1961 bij notaris Stockman hun verplichtingen te laten vastleggen en tien per honderd voorschot te betalen — en tevens dat de akte slechts zal verleden worden omstreeks het huwelijk (juni-juli 1961);

Overwegende dat deze voorwaarden integrerend deel uitmaken van de verkoopovereenkomst en voor gevolg hebben dat de eigendomsoverdracht eerst zal plaats hebben wanneer deze voorwaarden zijn vervuld;

Overwegende dat partijen op de gestelde datum niet voor de notaris zijn verschenen en dat evenmin het voorschot werd betaald;

Overwegende dat eiseres ten onrechte voorhoudt dat het verkoopscapromis door ontbindenden beding van rechtswege is te niet gegaan;

Overwegende dat gezien de wederkerige verkoopbelofte een werkelijke verkoop is — partijen zich wederkerig kunnen verplichten hunne overeenkomst na te leven — en de eigendomsoverdracht die thans nog opgeschorst is — te laten doorgaan — dat echter slechts dan de registratierechten zullen verschuldigd zijn;

Overwegende dat de overeenkomst van 7 januari 1961 dus geen akte van eigendomsoverdracht is (art. 19-2° W.R.R.) en verweerder dus ten onrechte de registratierechten op deze akte heeft gevorderd;

Overwegende wat de vordering tot schadevergoeding betreft het niet kan betwist worden dat eiseres schade heeft geleden dat deze schade naar billijkheid mag geschat worden op 2000 fr.;

Om deze redenen,

De rechtbank, gelet op de artikelen 2, 30, 37, 41 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, alle verdere besluiten als ongegrond verwerpende;

Gehoord in openbare terechtzitting de heer Soenen, Substituut Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, uitgedrukt in de Nederlandse taal; rechtdoende op tegenspraak;

Verklaart de vordering van eiseres ontvankelijk en gegrond;

Zegt voor recht dat verweerder gehouden is binnen de 24 uren van de betekening van onderhavig vonnis handlichting te verlenen van het uitvoerend beslag ten zijne verzoeken gelegd bij exploit van deurwaarder Roegiers te Ieper op 18 maart 1963 ten laste van eiseres; En bij gebreke hieraan te voldoen zegt dat dit vonnis als handlichting zal gelden;

En rechtdoende op de vordering van eiseres tot

schadevergoeding: verklaart deze ontvankelijk en ten dele gegrond:

Veroordeelt verweerder om aan eiseres te betalen de som van 2000 fr. meer de gerechtelijke intresten;

Ontzegt het meer gevorderde als ongegrond;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding;

Eis geschat voor wat bevoegdheid en aanleg betreft op meer dan 25.000 fr.;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE BORGERHOUT

24 januari 1964.

Rechter: M. Van der Mensbrugghe.

Advokaten: Mrs. Smets en Verheyden.

Huur van handelshuizen. — Overdracht van de handelszaak zonder overdracht van de huurovereenkomst. — Recht van de huurder op huurhernieuwing.

Overdracht van de handelszaak zonder overdracht van de huurovereenkomst; in dit geval mag de huurder aanspraak maken op huurhernieuwing.

De omstandigheid, dat een derde soms de huurprijs betaald heeft, bewijst niet dat de huur werd overgedragen; een derde mag voor de huurder betalen.

Doolaege t./ Swiers en cs.

Gezien de inleidende dagvaardingen van deurwaarders Briers M. van Antwerpen, d.d. 19 november 1963, geboekt, en J. Houet, van Turnhout, d.d. 19 november 1963, geboekt, strekkende ten einde verweerdere solidairlijk te horen veroordelen om aan aanlegster te betalen de som van 24000 F als uitwinningvergoeding, samen met de gerechtelijke intresten en de gedingkosten;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Overwegende dat de eis voor doel heeft de betaling van 24.000 F uitwinningvergoeding;

Overwegende dat aanlegster op 1 januari 1956 het gelijkvloers met twee kamers op de tweede verdieping in huur nam voor 3, 6, 9 jaar om te eindigen op 31 december 1964;

Overwegende dat aanlegster op 1 juni 1963 om huurhernieuwing vroeg aan eerste verweester; dat deze op 30 augustus 1963 de gevraagde huurhernieuwing weigerde daar zij het onroerend goed voor een ander gebruik dan voor haar doel bestemde;

dat aanlegster bij toepassing van artikel 25/1 der wet op de handelshuurovereenkomsten een uitwinningvergoeding vordert gelijk aan een jaar huur hetzij 24.000 F;

Overwegende dat verweerdere de onontvankelijkheid der vordering opwerpen omdat de huurhernieuwing niet aan alle mede-eigenaars gevraagd werd;

Overwegende dat ter zake deze opwerping niet kan weerhouden worden; dat aanlegster de huurhernieuwing uitsluitend aan eerste verweester vroeg; dat de huurovereenkomst afgesloten werd tussen eerste verweester en hare kinderen enerzijds, en aanlegster anderzijds; dat de huurovereenkomst bepaalt dat eerste verweester handelt en zich sterk maakt voor al de mede-eigenaars; dat eerste verweester de huurovereenkomst getekend heeft voor de «verhuurders»; dat uit dit alles blijkt dat eerste verweester al de mede-eigenaars vertegenwoordigt voor de kwestieuze huur-

overeenkomst en dat de vraag tot huurhernieuwing aan eerste verweester alleen gericht geldig is;

Overwegende dat verweerdere een tweede opwerping doen gelden en verklaren dat aanlegster niet gerechtigd was de huurhernieuwing aan te vragen omdat zij hiervoor zonder belang was;

Overwegende dat aanlegster in het kwestieuze gelijkvloers een handel uitbaat van wijnen en likeuren; dat zij samenwoont met een zekere Holzer en op 3 juli 1956 een opgave van opheffing van hare handelszaak op het handelsregister ondertekende met vermelding dat hare zaak werkelijk opgeheven werd op 30 juni 1956; dat op laatstgenoemde datum deze genaamde Holzer zich liet inschrijven in het Handelsregister in eigen naam en in feite de handel, vroeger op naam van aanlegster uitgebaat, zelf verder uitgebaat heeft;

Overwegende dat aanlegster verklaart dat het handelsfonds door haar afgestaan werd maar dat zij het recht op het huurceel behouden heeft zodat zij alleen ontvankelijk is de huurhernieuwing te vragen (Burg. Rechtbank Brussel 28-6-1961 - Journal des Trib. 1962 bl. 333-134);

Overwegende dat ter zake aanlegster geen andere huurder dan haar zelf in de plaats gesteld heeft; dat zij steeds huurster gebleven is en dat verweerdere Ons het bewijs niet voorleggen waaruit zou blijken, dat aanlegster het handelsfonds met het huurceel aan Holzer overgaf;

Overwegende dat aanlegster steeds huurster is en dienvolgens belang had een huurhernieuwing te bekomen;

Overwegende dat de wet in artikel 14 bepaalt dat zo de verhuurder binnen de drie maanden na de vraag tot hernieuwing geen gemotiveerde weigering van hernieuwing of andersluidende voorwaarden betekend heeft hij met de huurhernieuwing instemt;

Overwegende dat verweerdere binnen de drie maanden geantwoord hebben dat zij de huurhernieuwing weigerden omdat zij het onroerend goed voor een ander gebruik dan handel bestemden; dat verweerdere geen andere reden van weigering binnen de drie maanden lieten kennen en dienvolgens niet meer gerechtigd zijn nieuwe redenen van weigering in te roepen;

Overwegende dat artikel 25-1 een vergoeding gelijk aan een jaar huur bepaalt wanneer de verhuurder de bedoeling heeft het goed te bestemmen voor andere doeleinden dan het drijven van handel; dat ter zake dit het geval is en dat verweerdere een uitwinningvergoeding van 24.000 F dienen te betalen;

Overwegende dat verweerdere een tegeneis instellen en verklaren dat de huurovereenkomst een uitdrukkelijk verbod van overdracht en onderverhuur inhoudt en dat de inbreuk door aanlegster gepleegd met haar handelszaak over te dragen de verbreking der huurovereenkomst ten haren laste wettigt;

Overwegende dat artikel 7 der huurovereenkomst bepaalt: «Het is de huurster verboden het gehuurde geheel of gedeeltelijk voort te verkuren zonder schriftelijke toelating van de eigenares noch haar huurceel aan anderen af te staan»;

Overwegende dat niet bewezen is dat de huurster voortverhuurd heeft noch haar huurceel zou afgestaan hebben; dat het feit dat Holzer soms de huurprijs opgestuurd heeft geen bewijs van overdracht is daar een derde voor een huurder mag betalen;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter van het kanton Borgerhout, tegen-

sprekelijk beslissende, verklaren de vordering ontvan-
kelijk en gegrond;

Veroordelen verweerders solidairlijk aan aanlegster
te betalen de som van 24.000 F, samen met de gerech-
telijke intresten en de gedingskosten, deze laatste
berekend tot heden op 1242 F;

Verklaren de tegeneis van verweerders ongegrond.

POLITIERECHTBANK VAN MAASEIK

10 november 1964.

Rechter : M. Sevens.

Advokaat : Mr. J. Peeters.

**Verkeer. — Dronkenschap aan het stuur. — Bloedproef.
Afwezigheid van ongeval. — Recht tot weigering. —
Verplichting van politie belanghebbende te ver-
wittigen.**

*Bloedafneming tot vaststelling van dronkenschap ingeval
geen ongeval plaats had mag gebeuren met instem-
ming van de betichte. Teneinde de rechten van de
verdediging niet te schenden dienen de verbaliserende
agenten echter in zulk geval de betichte er uitdrukke-
lijk op te wijzen dat hij gerechtigd is te weigeren een
bloedstaal te laten nemen. De rechtbank dient geen
rekening te houden met het resultaat van een bloed-
afneming die weliswaar met akkoord van de betichte
plaats vond, doch zonder dat enig ongeval voorafging,
en wanneer aan betichte niet uitdrukkelijk werd
kenbaar gemaakt dat hij het recht had te weigeren.*

O.M. t./ C.M.

Beklaagd te Maaseik de 31 juli 1964 :

a) op een openbare plaats in staat van dronkenschap
een voertuig te hebben bestuurd. Art. 2, 3° wet van
1 augustus 1899, gew. door de wet van 15-4-1958.

b) op een openbare weg een voertuig bestuurd te
hebben na alcolische dranken in zodanige hoeveelheid
te hebben gebruikt dat het alcoholgehalte in zijn bloed
op het ogenblik dat hij stuurde ten minste 1,5 gram per
duizend bedroeg. Art. 2, 4° wet van 1 augustus 1899,
gew. door de Wet van 15 april 1958.

c) op de openbare weg bestuurder zijn van een auto-
voertuig verzuimd te hebben onmiddellijk gevolg te
geven aan de bevelen van de bevoegde persoon. Art. 7/2
van het K.B. 8 april 1954, gew. door Besluit van 30-6-63.

De Rechtbank :

Gezien het bevel van de raadkamer der Rechtbank
van eerste aanleg te Tongeren van 11 september 1964.

Gehoord, in de Nederlandse taal, de lezing van het
proces-verbaal; de voorgebrachte getuige;

het Openbaar Ministerie in zijn samenvatting en
besluiten :

de gedaagde in zijn middelen van verdediging voor-
gedragen door Mr. Jacques Peeters, advocaat te Neer-
oeteren, loco Mr. Vanstreels, advocaat te Maaseik, hou-
der der stukken;

Overwegende dat de betichting a) ten laste van de
gedaagde gelegd bewezen is;

Overwegende dat hij dertien dagen voorarrest heeft
gehad;

Overwegende dat er geen ongeval heeft plaats gehad
zodat een geldboete en een ontzetting van het recht tot
sturen kan volstaan om deze overtreding te beteugelen;

Overwegende anderzijds voorwat het feit onder b)
betreft dat er hier een bloedafname is gebeurd alhoewel
geen ongeval is gebeurd; dat betrokkene in dit geval
geen kennis had van het feit dat hij een bloedafname
mocht weigeren; dat de verbaliserende agenten hem ook
niet op dit feit hebben gewezen;

Dat de betichte niet verplicht was een bloedafneming
te laten doen, bloedafname die hij zeker zou geweigerd
hebben te laten doen indien hij hiervan in kennis
was gesteld; dat de kosten van deze bloedafname en
analyse dan ook de staat ten laste dienen gelegd, wijl
de rechten der verdediging werden geschonden;

Overwegende dat het feit onder c) hem ten laste
gelegd ook bewezen is;

Gezien de artikelen 40, 50, 65 van het Wetboek van
strafrecht : 149, 162, van het Wetboek van straf-
vordering; de artikelen 1, 2 en 6 der Wet van 1-8-1899
gewijzigd door de Wet van 1-8-1924, de Wet van 16-12-
1935 en de Wet van 27-5-1957; artikel 7-2° van het K.B.
van 8-4-1954; de Wet van 1 augustus 1899; artt. 1382 en
1384 van het Burgerlijk Wetboek; 4 van de Wet van
17-4-1878; art. 11 tot 41 der Wet van 15-6-1935, aan-
geuid ter zitting door de Voorzitter;

Om deze redenen :

Veroordeelt de gedaagde op tegenspraak tot een geld-
boete van 200 fr. gebracht, bij toepassing der Wet van
5 maart 1952, op 4.000 fr. voor het feit onder a) en tot
een geldboete van 10 fr., gebracht op 200 fr., voor het
feit onder c) deze laatste boete vermenigvuldigd maal
twee wegens misdrijf bij nacht gepleegd;

Spreekt hem vrij voor de betichting onder b) hem ten
laste gelegd;

Zegt dat de beklaagde gedurende een termijn van drie
maanden zal ontzet zijn van het recht een voertuig, een
luchtschip of een rijder te besturen, fiets uitgezonderd.

NOOT. — Het is reeds op zichzelf problematisch of —
ingeval er geen ongeval gebeurde — de politie toch,
mits instemming van de verdachte, tot bloedproef mag
overgaan (zie desbetreffende : Fr. Top, De Alcohol-
misdrijven aan het stuur en de weigering van bloed-
proef», R.W. 26 nov. 1961, blz. 681). Het Commissie-
verslag van de Kamer van Volksvertegenwoordigers
(zittijd 1955-56, nr. 397-2) stelt inderdaad de principiële
onmogelijkheid tot bloedafname over te gaan buiten een
verkeersongeval (zie op. cit. R.W.) Indien de politie
meent, buiten een verkeersongeval en zonder dat zij de
betrokken bestuurder uitnodigt zich gedurende 2 uren
van het besturen van een voertuig te onthouden, niette-
min deze bestuurder uitnodigt tot het afnemen van de
bloedproef, zou zij, ten einde de rechten van de ver-
dediging niet te schenden, de betrokken bestuurder erop
attent dienen te maken dat hij geenszins verplicht is
zich hiertoe te lenen. De bestuurder zal inderdaad in de
meeste gevallen overtuigd zijn dat hij — op verzoek van
de politie — verplicht is zich aan de bloedproef te
onderwerpen, en dan ook op dit verzoek ingaan. Elkeen
is weliswaar verplicht de wet te kennen, doch zulks
geldt in de eerste plaats zijn wettelijke verplichtingen
en minder zijn rechten.

M. S.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

ARBEIDSGERECHT TE BRUSSEL

5e kamer der bedienden. — 19 november 1964.

Voorzitter: M. Ch. Dupont.

Rechtskundig bijzitter: M. A. Schoofs.

Advokaat: Mr. Paul Pollet (Antwerpen).

Bediendencontract. — Herhaald telaatkomen. — Zwaarwichtige reden tot doorzending.

Herhaald telaatkomen is een voldoende zwaarwichtige reden om een bediende zonder vooropzegging door te zenden, des te meer wanneer de werknemer geen normaal toezicht heeft op de werkzaamheden omdat deze steeds op verschillende plaatsen gebeuren.

Margareta Raman t./ Finbrood.

Aangezien de vordering ertoe strekt betaling te bekomen van de sommen van: 1.110 fr. voor wedde van de week van 2 tot 6-6-1964; 15.000 fr. ten titel van schadevergoeding voor wegzending zonder vooropzeg;

Gehoord partijen ter rechtzitting van 29 oktober 1964 aanlegster in persoon verschijnende en verweerster vertegenwoordigd door Mr. P. Pollet, advocaat, drager der stukken;

Aangezien eiseres ter zitting toegeeft dat de betaling van 1.110 fr. voor wedde van de week van 2 tot 6 juni 1964 is geregeld; dat derhalve slechts in betwisting blijft de eis van 15.000 fr. ten titel van schadevergoeding voor wegzending zonder opzeg;

Aangezien eiseres in dienst trad van verwerende partij op 1 februari 1964 als demonstratrice;

Aangezien het kontrakt uitdrukkelijk voorzag dat eiseres moest demonstreren van 's morgens 9 uur tot 's avonds 6 uur;

Aangezien op 22 april 1964 aan eiseres door verwerende partij een schrijven werd gericht waarin gezegd werd dat zij op 17 april 1964 eerst tussen 11.30 uur en 12 uur in de Grand Bazar te Kortrijk was aangekomen en met de demonstratie was begonnen; dat dit schrijven getekend voor ontvangst, door eiseres werd teruggestuurd;

Aangezien per schrijven van 31 mei 1964 de h. Tulkens-Mertens van Diest, verwerende partij verwittigde dat hij niet tevreden was over de verkoopster (eiseres), omdat zij de eerste dag slechts op 10.30 u. was toegekomen en omdat de prestatie van de firma Finbrood beneden alles was.

Aangezien eiseres op 4 juni 1964 werd afgedankt wegens zwaarwichtige redenen;

Aangezien art. 18 van de wet op het bediendencontract bepaalt dat de afdanking niet zonder vooropzeg mag gebeuren dan wegens zwaarwichtige reden, waarover de rechter oordeelt;

Aangezien eiseres, niettegenstaande een ernstige verwittiging op 22 april 1964, toch verder gegaan is met te laat te komen in de maand mei 1964;

Aangezien verwerende partij normaal geen toezicht had op de demonstratie in verband met het tijdig aankomen op haar werk, vermits het altijd op verschillende plaatsen gebeurt;

Aangezien herhaalde telaatkomsten een voldoende zwaarwichtige reden daartstellen om een bediende zonder vooropzeg door te sturen;

Aangezien eiseres, ter terechtzitting aanvoert, dat zij voor Kortrijk en Diest haar trein had gemist; dat dit feit zelfs zo het juist is, niet kan doen aanvaarden dat zij te Kortrijk 2½ uur en te Diest 1½ uur te laat aankwam om met de demonstratie te beginnen;

Aangezien verwerende partij binnen de 3 dagen na de afdanking een aangetekend schrijven heeft gestuurd aan eiseres en derhalve de bepalingen van art. 18 (2de en 3de lid) van de wet op het bediendencontract heeft nageleefd;

Om deze redenen:

De Raad, vonnissend op tegenspraak en in eerste aanleg;

verklaart de vordering ontvankelijk doch ongegrond; geeft akte aan verweerster dat de som van 1.110 fr. voor de wedde van de week van 2 tot 6 juni 1964 betaald werd;

wijst eiseres af van haar eis en veroordeelt haar tot de kosten.

NOOT: In dezelfde zin: Werk. Brussel 8-10-1931. Recht. tijds. omtrent werk en dienstv. 1932, B, 100; Arbeidsgerechtig te Antwerpen, 29-6-1960, R.W. 1961 kol. 444.

INTERNATIONALE RECHTSPRAAK

Prejudiciële beslissing van het Hof

inzake verordening nr. 3

(Sociale zekerheid van migrerende werknemers)

Bij arrest van 2 december 1964 (Zaak 24/64) heeft het Hof van Justitie uitspraak gedaan op het verzoek om een prejudiciële beslissing, gedaan door de Centrale Raad van Beroep, de hoogste beroepsinstantie in Nederland op het terrein van de sociale verzekeringen. Het ging hierbij om een proces dat voor de Centrale Raad diende tussen Mej. Dingemans en de Sociale Verzekeringsbank te Amsterdam.

De eerste vraag was, of de Nederlandse Interimwet van 19 december 1962 beschouwd moet worden als een «wettelijke regeling» in de zin van de artikelen 1 sub b), 2 lid 1 en 3 van Verordening nr. 3, alhoewel omtrent deze wet geen mededeling als bedoeld in het 2e lid van artikel 3 van de verordening heeft plaats gehad.

Het antwoord van het Hof op deze vraag is bevestigend. In artikel 2, lid 1 van verordening nr. 3 wordt immers bepaald: «Deze verordening is van toepassing op alle wettelijke regelingen inzake: ... b) de uitkeringen en verstrekkingen in geval van invaliditeit...». De Nederlandse wet regelt een invaliditeitsverzekering met uitkeringen en verstrekkingen in geval van invaliditeit en valt dus onder de werkingssfeer van de verordening, ook indien van deze wettelijke regeling, in werking getreden na bedoelde verordening, geen kennis werd gegeven overeenkomstig artikel 3, lid 2 en artikel 54, lid 1 van de verordening. Indien het de lid-staten vrij zou staan om door het achterwegelaten van genoemde mededeling naar eigen goedvinden het gebied te bepalen waarop verordening nr. 3 van toepassing is, zou deze daardoor van haar inhoud worden beroofd. De uitspraak van het Hof is een bevestiging van de jurisprudentie op dit punt zoals die voortvloeit uit het arrest in de zaak Van der Veen (100/63).

In de tweede vraag werd het Hof gevraagd uit te spreken of de bijslag, bedoeld in hoofdstuk II van de Interimwet, een invaliditeitsuitkering is van het type B (volgens welke de uitkeringen in geval van invaliditeit in beginsel worden berekend naar de duur van de vervulde tijdvakken: artikel 24 lid 1 sub b) van de verordening). Ook hier antwoordt het Hof bevestigend.

In bijlage F van verordening 3, waarin de wettelijke regelingen van zes landen worden ingedeeld in types A of B, werd een wijziging aangebracht (P.B. van 14.12.64), waarbij de Nederlandse wetgeving, met uitzondering van het pensioenstelsel voor bepaalde mijnwerkers, van het type B wordt verklaard.

Bovendien heeft het Hof in de rechtsoverwegingen van het arrest zijn vroegere opvattingen, zoals neergelegd in arrest 100/63 inzake de interpretatie van artikel 28 van verordening nr. 3, herhaald. Dit artikel is slechts van toepassing wanneer het gaat om de verwerving, het behoud of de verkrijging van aanspraak op uitkeringen en/of verstrekkingen.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Voordracht van Prof. Dr. E. Massart.

Op vrijdag 11 december 1964 mocht de voorzitter van de Vlaamse Conferentie, Mr. K. Ferdinand, naast de stafhouder Mr. A. Lilar en onze ere-voorzitter Mr. R. Victor, talrijke magistraten en advocaten, vergezeld van hun dames, welkom heten op een gecombineerde gastronomische en intellectuele activiteit.

Na een uiterst verzorgd diner, dat doorging in de Salons van de Centenaire, waar een zeer gemoedelijke sfeer heerste, werd het woord verleend aan Prof. Dr. E. Massart, die ons door de voorzitter voorgesteld werd als een van de meest vooraanstaande personaliteiten van ons land, gewoon hoogleraar aan de faculteit der wetenschappen van de Rijksuniversiteit te Gent en voorzitter van de Nationale Raad voor wetenschapsbeleid. Vanzelfsprekend was de spreker uit hoofde van deze laatste functie de aangewezen persoon om het onderwerp « Universitair onderwijs en wetenschappelijk onderzoek » te behandelen. Prof. Massart wijdde een reeks losse beschouwingen aan allerlei problemen waarmee het universitair onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek te kampen hebben.

Het was logisch dat ook het vraagstuk van de universitaire expansie, dat zich zo dringend stelt, ter sprake kwam.

Al deze beschouwingen werden in dezelfde sfeer van gemoedelijkheid aangesneden en uiterst vrijmoedig behandeld. Dit nam echter niet weg dat objectiviteit steeds de bovenhand behield, wat een goed voorzitter trouwens kenmerkt.

Op uitgebreide wijze werden allerlei vraagstukken behandeld en meer in het bijzonder de al of niet rechtmatige eisen en verzuchtingen zowel van de rijksuniversiteiten als van de vrije universiteiten.

Op straffe van afbreuk te doen aan de objectiviteit van de causerie lijkt het ons niet aangewezen de besproken punten samen te vatten. Onvolledigheid zou tot onjuistheid leiden.

In ieder geval wensen wij toch te vermelden dat Prof. Massart zich uitdrukkelijk tegen de spreiding van de kandidaturen in verschillende steden van het land heeft uitgesproken. De ervaring met een reeds bestaande instelling heeft inderdaad aangetoond dat dergelijke kandidaturen niet het vereiste universitair niveau en dito geest bereiken.

Is een universitaire expansie onafwendbaar, dan is het wenselijk dat een volwaardige universiteit wordt tot stand gebracht.

Een spreekbeurt gehouden door iemand, die dage-

lijks geconfronteerd wordt met het onderwerp waarover hij heeft gesproken, stemt steeds tot nadenken en verlicht de geest.

Al de aanwezigen zullen het met ons eens zijn dat zulks hier het geval is geweest.

De dubbele activiteit mag dan ook als zeer geslaagd beschouwd worden.

W. Lambrechts.

Conferentie der Jonge Balie te Dendermonde

Plechtige openingszitting

De jaarlijkse plechtige openingszitting van de conferentie der Jonge Balie bij de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde vond plaats in het gerechtsgebouw op zaterdag 19 december 11.

De Voorzitter der Conferentie, Mr. Jean Heyvaert, mocht naast de Stafhouder, Mr. De Coninck-Van Noyen, de Heer P. Vermeylen, minister van Justitie, de Heer Thienpont, Eerste Voorzitter bij het Hof van Beroep te Gent, de Heer Matthys, Procureur-generaal bij hetzelfde Hof, de Heer de Maerschalck, Procureur des Konings te Dendermonde, Mr. de Gryse, Voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten, talrijke magistraten, confraters en belangstellenden, in gepaste bevoordingen welkom heten.

Sedert 5 jaar had, volgens de uitdrukking van de Voorzitter, de Conferentie zich mondig gevonden om confraters uit eigen midden als openingsredenaars te laten optreden, doch om dit eerst lustrum te vieren, oordeelde men het gepast iemand buiten de Balie uit te nodigen die echter een onderwerp koos dat de aandacht van ons allen op dit ogenblik gaande houdt.

Prof. dr. E. Krings, advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, adjunct van de Koninklijke Commissaris voor de Gerechtelijke Hervorming, behandelde, hoeft het te worden gezegd, het probleem van « De Gerechtelijke Hervorming ».

Hij sprak voor de vuist, met elegantie en uiterst rustig, wat alleen iemand kan die gedurende talrijke maanden zich dagelijks met het behandelde probleem heeft beziggehouden.

De toegemeten tijd liet niet toe de 5 delen van het ontwerp van het Gerechtelijk Wetboek te bespreken, enkel de 3 eerste delen, nl. deze die betrekking hebben op de algemene beginselen, op de gerechtelijke inrichting en op de rechtspleging werden weerhouden.

Voor de toehoorders die nog niet in de gelegenheid gesteld werden, of die nog niet de moed hadden opgebracht het uitzonderlijk lijvig ontwerp te bestuderen werd in een relatief korte tijdspanne klaar en helder aangegevend welke diepgaande en dikwijls noodzakelijke hervormingen zullen verwezenlijkt worden.

Al de talrijke teksten die beïnvloed werden door een te groot formalisme en die de werking van het gerecht vertragen worden geweerd.

In het eerste deel dat de algemene beginselen behelst zal bepaald worden dat voortaan slechts 2 soorten vonnissen zullen geveld worden, ofwel eindvonnissen ofwel vonnissen alvorens recht te doen. Naast de betekening die geschiedt door gerechtsdeurwaarders wordt voortaan een grote plaats ingeruimd aan de kennisgeving, die op een bepaald voorgeschreven wijze door de griffie zal gedaan worden.

Het tweede deel bevat de artikelen in verband met de gerechtelijke inrichting die een werkelijk grondige wijziging ondergaat. Naast de rechtbanken van 1ste aanleg, zoals wij die thans kennen met Burgerlijke en

Correctionele Kamers, zal een Arbeidsrechtbank ingericht worden, een Handelsrechtbank en een Arrondissementsrechtbank.

De Arrondissementsrechtbank, bestaande uit de 3 Voorzitters van de zoëven genoemde Rechtbanken, zal belast worden met de oplossing van de bevoegdheids-geschillen tussen de 3 rechtbanken, alsook tussen één van deze 3 rechtbanken en het Vredegerecht. Cassatie tegen de beslissing nopens de bevoegdheid, geveeld door de Arrondissementsrechtbank, kan enkel ingesteld worden door de Procureur-generaal bij het Hof van Cassatie.

Naast het Hof van Beroep, zoals het thans bestaat, zal een Arbeidshof worden opgericht.

Aan het Hof van Cassatie, dat thans een Burgerlijke en Correctionele Kamer kent, zal een 3de Kamer, de Arbeidskamer worden toegevoegd. Bij het parket wordt aan de Procureur des Konings een Arbeidsauditeur gevoegd die bijgestaan wordt door Substituten-Arbeidsauditeurs.

Het 3de deel van het Gerechtelijk Wetboek handelt over de rechtspleging die eveneens grondige wijzigingen ondergaat.

Daar waar tot op heden er diversiteit in de procedure bestaat wordt voortaan slechts één rechtspleging voorzien.

Eike dagvaarding is nietig wanneer deze niet ingeschreven wordt op de rol. Men moet ook in de Rechtbanken van eerste aanleg dagvaarden voor een bepaalde zitting en men kan op die inleidende zitting verstek nemen. Het systeem van het verstek wordt aangepast aan het moderne leven. De aanleg en de samensveuing van de bundel wordt grondig gewijzigd, een afschrift van het vonnis wordt bij elke bundel gevoegd. Als beroep ingesteld wordt gaat gans de bundel naar de hiërarchische hogere macht. Het vonnis of het arrest wordt nadien bij de bundel gevoegd die terug naar de 1ste rechtsmacht komt, derwijze dat de 1ste rechter automatisch kennis kan nemen van de beslissing in beroep. Dit is zeker een uitstekende regeling die de rechtspraak ten goede zal komen.

Naast de regeien in verband met de bewijsincidenten behandelde de spreker de tenuitvoerlegging van de vonnissen. Er wordt een beslagrechter benoemd, gespecialiseerd in de uitvoering van de vonnissen. Hij kan in bepaalde gevallen gevat worden zoals in kortgeding. De omslachtige procedure voorzien bij een beslag op onroerend goed wordt afgeschaft.

Men zal met ons wel willen beamen dat, na dit overzicht, het gerecht grondig hervormd wordt. Over de advocatuur heeft de heer Krings niet gehandeld. Talrijke publicaties hebben echter reeds aangetoond dat hieromtrent reeds vele twistpunten bestaan.

Het boeiend betoog werd besloten met een hartelijk applaus aan diegene die een zo groot aandeel in de nakende hervorming heeft gehad.

Het slotwoord werd uitgesproken door de Heer Stafhouder waarna aan al de aanwezigen een receptie werd aangeboden.

De traditionele openingszitting werd zoals ieder jaar besloten met een geslaagd banket dat doorging in een instelling te Temse.

W. Lambrechts

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie, jrg. 1964, nr. 10 :

Wetgeving.

Tijdschrift van de Vrederechters, jrg. 1964, nr. 11 :

Bibliographie. — Chronique des justices de paix. — Jurisprudence.

Tijdschrift voor Privaatrecht, jrg. 1964, nr. 4 :

Baeteman, G., Het voorwerp-Vermeulen huwelijksgoederenrecht. — Van Houtte J., Rechtssociologie : object, taak en verwezenlijkingen. — Van Gerven W., Europees recht (1958-1964).

Nederlands Juristenblad, jrg. 1964, nr. 44/45 :

Glastra Van Loon J. F., Kiezen of delen II (slot). — Diamand W., In memoriam : Prof. Arthur Nussbaum. — Dekhuijzen M. C., Nog eenmaal : Zaken en zakelijke rechten in het Ontwerp B.W. — Luiking H. F. W., De territoriale beperking van de opsporingsbevoegdheid. — Was C.P.F., Wederom artikel 27 W.V.R.

De Gerechtsdeurwaarder, jrg. 1964, nr. 9, 10, 11 :

Bockwinkel A., Aansprakelijkheid van echtelieden in woord en beeld. — Teekens M., De algemene termijnenwet.

Journal des Tribunaux, jrg. 1964, nr. 4470 :

Rasir R., Le parti du progrès.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie, jrg. 1964 - nr. 3 :

Jescheck H. H., Les principes de politique criminelle du Projet d'un Code pénal allemand en comparaison avec l'évolution du Droit pénal en Belgique. — De Halleux V., Sécurité et Droit pénal. — H. Klare, Royaume-Uni. - L'indemnisation des victimes de crimes de violence.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1964 - nr. 2501 :

Van Dievoet E., L'article 970 du Code civil a donné naissance à du droit divergent en France et en Belgique.

Recueil Dalloz (Parijs), jg. 1964 - nr. 41 :

Bardoul J., Le cumul de la direction générale et d'une direction technique dans une société anonyme.

Nr. 42 :

Loussouarn, Y., Quelques aspects nouveaux de la protection des actionnaires français de sociétés étrangères.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"